

M

MAČEK, Vladimir (opaska na tekst za III. izd. OE – ur.)

Ja bih kerestinečke žrtve naročito podvukao. Svakako da se spomene ime Cesarčevo!

MADŽARONI, 56 redaka mnogo.

»Poslije izbijanja hrvatsko-madžarskog rata u septembru 1868«

»Hrvatsko-madžarski rat« kao termin ne podnosi naučnu akribiju, pomalo smiješan, evidentno neistinit. Jelačić do ... dopakost da na putu za Peštu nastupa kao carska vojska, brahijalna politika, kao kasnije u Beču. Per analogiam: zašto se onaj rat u Austriji ne zove »hrvatsko-austrijski rat«? Heramijski kao hajdučija orobili su i popalili Međimurje kao pravi »oslobodioci«. (Opaska za III. izdanje OE – ur.)

MAJMONID

»Glavno djelo: Vođa onih koji su u nedoumici«. U nedoumici smo da li je ovaj prijevod tačan.

MAJNA

Pazi da li je kanal Rajna–Majna–Dunav gotov? Ja mislim da jeste. Ne znam zašto se to citira njemački.

MAJOLIKA

Trebalo bi reći nešto o majolici kod nas.

MAJONEZA

Može.

MAJSKA DEKLARACIJA

Preraditi ab ovo. Sve je uglavnom netačno.

MAJSKI, Ivan

Prepišite mu iz Ruske enciklopedije očestvo.

MAJSTER

Da se provede revizija teksta, sve je zbrkano, da se vidi kakav je imao čin u AU.

MAK

Evo nam opet iza duže pauze jedne »pločaste i zrakaste njuške«. Time se opisuje makov cvijet. To je lijepo. Kažemo za mak da se »kod nas zove turčinak«... A kod nas se zove i bulka.

MAKABEJCI

36 redaka, u svakom slučaju mnogo. Maksimum 10. To više što će se pod Makabejce prikupiti još nekoliko vlastitih imena.

MAKADAM

»Način učvršćivanja cesta«. Zašto učvršćivanja, kad se na taj način grade? Ove ceste je Mac Adam izumio u Indiji. Vidi profil jedne macadamske ceste. Šta znači »vođeno staklo«?

MAKANEC, Milan, političar (Zagreb, 11. VII. 1843 – 2. VII. 1883).

Od 1867 profesor etike i pravne filozofije na Pravoslavnoj akademiji u Zagrebu, 1870 otpušten iz službe. U saboru 1872–75 vođa opozicije u borbi za hrvatska nacionalna i državna prava. Pošto je Narodna stranka 1872 prihvatila Nagodbu, M. otpočinje oštru borbu protivu nje i njezinih vođa. Borbi za samostalnost i nezavisnost Hrvatske M. je nesebično žrtvovao svoje lične interese. God. 1876 podliježe hajci svojih stranačkih drugova, žigosan kao izdajica, proglašen ludim, »fizički i duševno slomljen«, povlači se iz politike. Glavno djelo: *Moja ispovijed narodu*.

MAKARIJE

Kao što je redigirano: Tom prilikom vlast P.p. [Pečke partrijaršije – ur.] sezala je do Budima i Arada i od Jadrana do Samokova u Bugarskoj. Ostalo se briše.

MAKARIOS III.

Živi na Cipru, a što se tiče svih peripetija s ovim pseudokaluderom, za nas su potpuno nevažne. Najviše tri reda.

MAKARONI

»Tjestenina – u obliku dugačkih cjevčica«? Ne može.

MAKAROV

Petropavlovsk je potonuo, mislim pred Port Arthurom, ali nisam siguran. Provjeriti da li je to bilo kod Čušime?

MAKART, Hans

Slikarsko ime Makartovo, po našim je mjerilima svakako zavrijedilo više od osam redaka. Čitavoj masi mazala posvećujemo nerazmjerno više, a ELZ I–IV vrvi nerazmjerima. Kod ogromne galerije artista citiramo neka djela detaljno, a i kod Makarta bismo mogli, da ostanemo dosljedni, da navedemo jednu od njegovih pilotyevskih kompozicija, kada su ga uspoređivali sa Veroneseom ili Tintoretom. Zašto »glomazno posoblje«, a ne pokušstvo, i kakvo je to glomazno posoblje?

MAKASSAR

»Čvorište pomorskih putova«. Od raznih vrsta »čvorišta«, eto nam jedno novo, u svakom pogledu iznenađujuće čvorište!

MAKASAR

Malajsko pleme i t.d. i t.d., a ne govori se o najosnovnijem podatku – koliko ih ima.

MAKEDONSKI NACIONALNI KOMITET

Ne treba da uđe. Iredentistička organizacija, kontrarevolucionarna. Ona nije služila samo »buržoaskim vladama vjerno«. Ne znam kakve su to mase bile, koje se nisu

podudarale sa linijom svog rukovodstva? Koji su to aktivisti B.K.P. »sposobni aktivisti«, »sprovođeci njezinu liniju u bratstvima« – čiju liniju i kakvu liniju? Ta se linija B.K.P. podudarala sa linijom buržoaskih vlada. Nema smisla da ostane, jer je ta linija bila kompromitantna po politiku KPB.

MAKLECOV, Aleksandar Vasiljevič

E, pa sad je to izvan svake diskusije da ne može ući.

MAKROKEFALIJA

»Prekomjerna veličina lubanje«. To se dakako briše!

»Proširenje lubanje u svim smjerovima«. To se isto tako briše. Dovoljno: proširenje lubanje zbog anormalne veličine mozga.

MAKROMOLEKULE

Čime su određena mnoga svojstva tvari »iz njih sastavljenih«?

Naime, hoće se reći po svoj prilici svojstva tvari sastavljenih od makromolekula. Mnoga svojstva određena su upravo time. Čime? Time što makromolekule svojim dimenzijama ulaze u područje koloidnog razdjeljenja materije. Da li je to jasno? Meni ne. To su produkti polikondenzacije i polimerizacije manjih molekula, a istodobno to su svojstva tvari sastavljenih od makromolekula, i sad sam se potpuno izgubio i ne znam ništa. Možda sam ja laik, upravo izvan svake sumnje laik, ali zato uzimam u ruke enciklopediju da bi mi objasnila o čemu se radi.

MAKRO-VRIJEME

Što je makro-vrijeme? »Vrijeme na širem području u duljem vremenskom periodu, određeno razdiobom tlaka zraka na dosta velikom području.«

Prema tome, to je vrijeme u vremenu, na širem području, koje je »dosta veliko područje«, određeno strujanjem zraka u visini i to »karakterističnim strujanjem u visini (makrovremenska sinoptička situacija)«. Nismo zanovijetala, ali pet godina ustrajno tražimo da bismo se odlučno oteli ovoj vrsti galimatijasa.

MAKSIMA

Pod 2 sentenca. Posljednja tri reda mogu se brisati (Kant).

MAKSIMOVIĆ, Aksentije

Da se organizuje forum ili instanca kojoj će od danas biti zadatak da koordinira jugoslavensku materiju iz ELZ sa EJ. Bez imprimatura ovoga foruma ne može u štampu više ni jedan jedini redak!!! Maksimović, jedan dirigent novosadski, bez imena, koji je nestao netragom, dobija osam redaka, sa tri reda u kurzivu, od kojih je jedno: Izučavanje violine pomoću narodnih pesama za postepeno učenje i pravila u učenju notnog pojanja i sviranja na violini. To je djelo koje mi reklamiramo kurzivom kao instruktivno. Nisam siguran da će ući u EJ. Ne treba zaboraviti da paralelno s time izdajemo i Muzičku enciklopediju.

MAKSIMUM (u matematici), v. Ekstremne vrijednosti

Da ne bismo zapeli samo u matematici pitamo se što je sa neutrumom koji se pretvara u substantiv od superlativa maximus, od magnus, kao protupojam minimumu. Da se ne zaboravi! Ja bih predložio da se uputnice svedu na minimum i prema tome i maksimum u matematici bilo bi najoportunije objasniti na istom mjestu.

MAKULATURA

Na temelju desetogodišnjeg negativnog iskustva, vratimo naše enciklopedijske potočiće natrag k izvorima! Sjetimo se što je rečeno na početku, da se poslu ima pristupiti metodički. Kod objašnjenja pojedinih naziva i pojmova najpouzdanija je metoda etimološka, ali etimon od makulatura nije *macula*, nego *maculare*. Makulatura je hartija, u prenesenom smislu uprljana lošom štampom, u tehničkom ili u sadržajnom pogledu. Papir upropašten slabim rukopisom. Taj rukopis ne treba da je književno djelo, on može da bude isto tako i političko ili naučno, pravno, filozofsko i t.d.

MALABAR

Varijacija na poznatu temu. Reda radi treba se držati nekog dosljednog reda, jer ne budemo li slijedili metodičke upute koje smo primili kao obavezne smjernice na početku našeg posla, nikad ne ćemo sistematski uspjeti da sredimo ovu nepreglednu masu podataka po nekom određenom sustavu. Tako na pr.: naši političko-administrativni podaci konstantno mijenjaju mjesto unutar jednog termina. Čas su na jednom, a čas na drugom mjestu, jedamput u uvodnom tekstu, a drugi put na kraju, potpuno proizvoljno, već kako piscu pada napamet. Bilo je izgovoreno bezbrojno mnogo puta, da čitalac treba da se navikne na uigran ritmiziran redoslijed, po komu mu serviramo pojedine podatke, najprije ime, onda historija, onda suvremeni podaci o proizvodnim odnosima i t.d. Tako na pr. da je Malabar od 1956 sastavni dio države Kerala u Indijskoj Uniji, taj je podatak mogao da dođe odmah na početku kao prva konstatacija, a onda tek opisivanje klime i vegetacije. Najvažnija je koordinacija geografska, a poslije toga političko-administrativna, a onda tek ekonomska i t.d.

MALACCA

»U zaleđu plantaže kaučukovca«. Prvi put se javlja ovaj termin »u zaleđu«. Gdje su te plantaže?

MALACKY, gradić od 7000 st.?

»Ležište nafte«? Zar su takvih razmjera da vrijedi da ostane kao samostalna jedinica?

MALAGA – VINO

Desertno vino, ali se upotrebljava i kao lijek. Vrsta našeg prošeka, malaga je vrsta liqueura, koncentrat šećera od suhog grožđa.

MALAJCI

Ovu grupu naroda zovemo »pripadnicima« i navodimo 8,000.000 »pripadnika« iz god. 1947, sa trinaest godina zakašnjenja. Uzme li se u obzir brzi tempo nataliteta u tropima, ta cifra nije egzaktna.

MALAJSKA FEDERACIJA

Gdje je historija, političko i državno uređenje?

MALANGE

Gradić u Angoli, 5300 st. (1940)! Ravno prije dvadeset godina. Rečeno je da ovakvi podaci nemaju nikakva smisla. Predstavljaju balast, jer je izvan svake sumnje da se ne podudaraju sa stanjem fakata danas. Osim toga, hoćemo li sva naselja od 5.000 st. navoditi kao posebne jedinice?

MALBORG

»Željezničko raskršće«. Koja već stanica na ovome svijetu nije raskršće? Zar ćemo donositi popis svih stanica svijeta? A kad već ističemo neko mjesto kao raskršće, onda je logično da kažemo i što povezuje to raskršće.

MALCOLM, Sir John

Da ne bi bilo nesporazuma: britanski diplomatski poslanik u Perziji. Da se istaknuo kao vojnik i t.d., to se može brisati. Isto tako posljednja tri reda djela, da se brišu.

MALEBRANCHE, Nicole

Čitav profil Malebrancheov ovdje je logično objašnjen kao teistički, samo je netko na kraju zaključnu formulu Malebrancheovu da je »bog jedini uzrok svega zbivanja« veoma mudro, ateistički precrtao. Kao biva, da se bezbožnici ne dosjete! Ta je formula trebala da ostane, jer je to formula koja logično završava čitav tekst. Kako smo trajno protivu suviše velikog prostora, trebalo bi prikaz skratiti sintetički. Malebranche je dopunio, upravo emendirao Descartesa na bazi kršćanskog platonizma. Sve su ideje božanskog podrijetla. Nisam time htio da kažem da Krstićev prikaz nije tačan! (Pretpostavljam da je to pisao Krstić).

MALEŠKE PLANINE

Pogranični planinski niz? Vidi ulaze li u EJ! Sumnjam.

MALTIĆ, Đorđe

Književnik. Osam redaka, kao i Maksimović. Nema mu mjesta u ELZ.

MALIBRAN, Maria

Kad je već unosimo, neka se akcentuira da je najglasnije ime prve pol. XIX st. Dramatski sopran. A kad već spominjemo da joj je otac Manuel Garcia, isto tako slavni komponista i pjevač španjolski, onda, neka se navede, da smo ga uvrstili kao posebnu jedinicu u ELZ III, str. 110.

MALIČ (Mallitsch)

Sve što znamo o njemu jeste da je živio kraj Maribora i da je za župnu crkvu na Pesnici izradio oltarsku sliku sv. Margarete 1860. Ne će ući niti u EJ.

MALIĆ, Mirza Abdurrahman (Milivoj)

Osam redaka, i to njegova doktorska disertacija Bulbulistan i t.d. i t.d. u tri reda. Pitanje da li će ući uopće u EJ.

MALIGNI

Nismo tumači stranih riječi, nisu samo tumori maligni, a kad bi i bili, onda bi ovaj pridjev pristajao isključivo pod tumor. Maligni može biti i pogled i govor i ponašanje i postupak i način i t.d.

MALIKITI (Malekiti)

Najfatalnije je prodavati maglu. Šta su bili Malekiti? Po Larousseu jedna sekta, kojoj je glavno vrelo bilo nekakav kodeks Mavatta, i kada čovjek pročita sve što je o tome rečeno u Larousseu opet ne zna ništa.

MALI MEDVJED

Ja bih obje mačke (veliku i malu) strpao u jednu vreću. Alfa u kolima malim.

MALLARMÉ, Stéphane

Ne ću pogriješiti budem li pretpostavio da je autor Saša. (Vereš) Prikaz može podnijeti solidan filter fraza, a naročito ona partija o pustolovini misli o borbi s kaosom svemira i t.d.

MALMAISON

Trebalo bi reći da je to bio dvorac Bonapartove supruge Jozefine. To nije samo muzej Prvoga carstva nego i Drugoga carstva, danas! Osim 1870, tu je bila bitka i 1917, 23. oktobra.

MALONŠIĆI

Redakcija ELZ trebala bi da čita napomene i iz drugih redakcija, a u svakom slučaju one iz EJ. Tamo je mogla naći bezbrojno mnogo uputa, da ne ćemo uvrštavati sva crnogorska plemena ni u EJ, jer budemo li ih registrovali, već se u EJ pitamo gdje ćemo završiti. Ovaj posao uređivanja ne bi trebalo da se vodi izolovano. Ili da se drže povremene sjednice za koordinaciju, ili da se i taj zadatak preda onome forumu, koji će vršiti koordinaciju između EJ i ELZ.

MALOŠA PLANINA

Po kom principu uvrštavamo pojedine visove u FNRJ? Uporedi sa EJ! Mislim da nema mnogo rezona da uđe.

MALPIGHI, Marcello

U nebo vapijući primjer kontrasta. Malpighi, čuveni Harveyevac, besmrtno ime medicinske historije ima osam redaka, upravo toliko koliko jedan zaboravljeni zborovoda iz Novog Sada.

MALTE BRUN

3186 m vrhunac u Novoj Zelandiji? Hoćemo li donijeti popis svih brda ovoga svijeta?

MALTHUS, Thomas Robert

Ponovno engleski ekonomist. Olovkom: preraditi! Ako se bude zaista pristupilo preradbi, neka se svede na deset redaka maksimum. Ponovno 33 reda za jednog engl. ekonomista, bez obzira što se ovdje radi o jednom glasnom imenu.

Političko-ekonomski alfabetar ELZ u svakom slučaju treba podvrgnuti ozbiljnoj reviziji. To se podudara sa direktivama uprave koje su već date. Ne znam da li je to u toku? Konkretno: Govoriti o Malthusovoj kritici rentne teorije Ricarda i Saya tako detaljno ne bi trebalo ni u jednoj sociološkoj enciklopediji.

MALYNES, Gerard

Osam redaka, kao Malpighi, kao Maletić ili kao Maksimović. Napisao je knjigu o mjeničnim tečajevima. Mislim da se mirne duše može brisati. Vjerojatno je da ga nitko ne bi kao samostalnu jedinicu uvrstio ni u merkantilnu enciklopediju.

MAMALLAPURAM (Mahabalipuram, ili Mahavellipur)

Nije mi jasna dvojnost ovog naslova. Na kakvim je to jezicima?

MAMBERAMO

»Za velike brodove plovna i t.d.« Što je to veliki brod?

MAMURLUK

Mislim da se može brisati.

MAMUT

Duplikat u drugoj varijanti.

MAMUT

Pet redaka, a podnio bi u svakom slučaju više. O svemu smo se raspričali natenane, ali o Mamutu koji je vladao Evropom, Azijom i Amerikom svega pet redaka. Da je diluvijalni sisavac, da su njegovi kosturi izazvali čitavu međunarodnu literaturu o zmajevima i o pretpotopnim nemanima svake vrste od Kine do Đurđevdana. Najpopularnija zvijer ledenog doba bila je modelom spiljskog freskoslikarstva. Fosilna slonova kost od mamutskih kljova kao važna sirovina u diluviju i skupocjena izvozna roba sve do naših dana. Osim toga mamutske šine, dizalice i t.d.

MAMUTSKA PEĆINA

Nije važno koliko ima hodnika, nego reci da ima 30.000 m².

MANAOS

S neba pa u rebra: »botanički vrt i etnografski muzej«. Vrlo važno.

MANCHESTER

Da se ne zaboravi: Manchesterska škola koja je rodila slobodnu trgovinu. Isto tako: Manchester Guardian, 1821, koji je nedavno promijenio ime u Guardian.

MANCHESTER (USA)

Ćitiram: »Pošto je s Bostonom spojen kanalom, razvija se industrija vune i pamuka«. Kakav kanal i kakva vuna? U kakvoj vezi je vuna sa kanalom?

MANČUN

Tko ga zove tako? Teško je odrediti da li da ostane, ili svakako ako već ostane, onda kao Mancion.

MANDEL, Georges

Trebalo bi reći tko ga je ubio, kada je ubijen i zašto, kojom prilikom? Mislim da je to bilo poslije atentata na Hitlera.

MANDIĆ, Ante

Doktor prava, advokat (Trst, 1881 – Opatija, 1959). Za Prvog svjetskog rata član Jugoslavenskog odbora. Poslije kapitulacije Italije upravlja prvim narodnooslobodilačkim odborom u Opatiji. Član ZAVNOH-a i AVNOJ-a. Na dužnosti namjesnika do proglašenja Ustava FNRJ 1945.

MANDŽURIJA

28 redaka. Nije dovoljno. Osim toga nejasno: »a koristili su je i neprijatelji Kine (jap.)«. Opis »Kontinentske klime« koju ne zovemo kontinentalnom, svodimo na poznate elemente kontinentalne klime: »ljeta su topla, a zime su vrlo hladne«. Zimi zima, a ljeti vrućina, dodijala meni ova disciplina.

»ali je također jako razvijena industrija i rudarstvo«. »Na ležištima kvalitetnog ugljena i željezne rude Japanci su i t.d. podigli veliku metalurgijsku industriju«.

Jako je razvijena industrija, ali je također jako razvijena, a odmah iza toga Japanci na ležištima ugljena i rude podigli veliku industriju (metalurgijsku). Ovako ne može. Mandžurija bi trebala da ima najmanje duplo toliko.

MANDELOS

Selo sa hiljadu stanovnika? Briše se.

MANET

Šesti red odozdo: »Ta su djela svjedočanstvo duha vremena i sredine«. Može se brisati.

MANGALOVE

Historija se kao obično nalazi na raznim mjestima tekstova razbacana. Ovdje poslije gnojiva i opeke! »Portugalci osnovali Faktoriju 1596; Britanci ga definitivno zauzeli 1799, pa je u njihovoj vlasti ostao do 1947.« Ako je Mangalove u Indijskoj uniji, onda, logično, nije više u britanskoj vlasti. A osim toga savršeno je nejasno što se htjelo reći time: »Portugalci osnovali Faktoriju, a Britanci ga zauzeli«. Što, brodogradilište?

MANHATTAN

Četiri reda. Jedan kvart sa 1,794.069 st. dobija četiri reda upravo kao i Mandelos, selo na podnožju Fruške gore sa 1000 st. Da se ne zaboravi Manhattan, grad u Cansasu.

MANICA I SOFALA

Ležišta ugljena i zlata, a iskorišćuju se ležišta ugljena i zlata. Kad su već navedena kao ležišta, onda je dovoljno da se samo iskorišćuju.

MANILA–KONOPLJA

Devet redaka za konoplju u svakom slučaju mnogo. 6–9 može se mirne duše brisati, prima vista!

MANIRA

Mi smo je sveli uglavnom na estetsko-umjetničke oblasti. Jedan klasičan primjer manire jeste posljednja naša rečenica: »Manira je također sinonim za izvještačenost« i t.d. Također sinonim!

MANIRIZAM

18 redaka, suviše. Toliko bi bilo mnogo i u Likovnoj enc.

MANISA, 1. pokrajina

»U južnom dijelu gusto naseljene doline rijeke Gediz« i t.d.

2. Grad u Turskoj. »Središte plodne doline rijeke Gediz«. Stilske varijante: da ne bi bilo dosadno! Gore je Gediz gusto naseljena, a dolje je dolina rijeke Gediz »plodna«, a osim toga je grad Manisa »željezničko čvorište«. Jedno od nekoliko tisuća naših anonimnih čvorišta.

MANISANJE

Nisam siguran da li treba da uđe.

MANNAR

»Na ulazu u zaljev leži grad Colombo«. Kakav je to zaljev? To je zaljev Indijskog oceana između južnog dijela jugoistočne obale Indije i otoka Cejlona. To je prilično velik zaljev, a kad ga lokalizujemo po Colombu, trebalo bi ipak odrediti razmjere toga zaljeva. »U zaljevu se vade bisernice«. Dosad smo u svim našim edicijama (a naročito u Pomorskoj) vadili biser! Sad smo prešli na bisernice. Bisernica, brač, berda i bajs. Postajemo tamburaši.

MANNEQUIN, v. Maneken

Ja bih ga svakako ostavio pod Mannequin u smislu naših prvotnih dogovora! Fonetska transkripcija dolazi u zagradi, svakome će pasti odmah u oči u koliko traži maneken.

MANNHEIM (praižvedbe Schillerovih drama; ... Praižvedba je zaista Uraufführung. Čisti agramerizam. Grupa kompozitora i orkestar t.zv. Mannheimer Schule). Nelogično, zašto njemački kada se odmah u sljedećem terminu Manhejmska škola ističe kao Manhejmska škola hrvatski. Gore pod Mannheimom ova »t.zv. Mannheimer Schule« je grupa kompozitora i orkestar, a u posebnom članku kao Mannheimska škola to je »krug kompozitora, članova dvorskog orkestra u Mannheimu«, koji ovdje pišemo sa jednim n, jer je korektor drugi n izbacio.

MANNHEIM, Karl

26 redaka za jednog sociologa trećega reda. Nema proporcije. Od 5–26 reda može se mirne duše brisati.

MANOJLOVIĆ, Kosta

Deset redaka. Mnogo!

MANOLOV?

Vojnički kapelmajstor sa pet redaka. Ne treba da ostane.

MANRIQUE, Gomez i Jorge

Dva Španjolca. Vidi šta je već rečeno o književnom alfabetaru španjolskom.

MANTINJADA

Jednom neznatnom folklorističkom detalju ne treba dati osam redaka. Tko će je tražiti pod tim nazivom? Samo Boduli ili Kirci, koji je tako zovu. Ako već ima da uđe, bolje da ide pod Mattinata kao serenata, a da se u okviru Mattinate objasni jednim redom da se na Krku zove Mentinjada.

MANSURA

Opet historija poslije pamuka, lana.

MANTOVA

Historije nema. Zaboravili smo Gonsagu. Mantovski Gonsagin dvor 34.000 m². Vidi D'Annunzijeve opise. Jedan od etrušćanskih centara, važno keltsko uporište na kraju rimsko (Mantus). 1797 kapitulira pred Bonapartom. 1848 bitka kod Mantove i t.d. i t.d. Austrija u Mantovi i t.d.

MANTUANI

Deset redaka, od toga devet punih kurzivom popis njegovih »djela« od kojih jedno glasi: »Ostanak prazgodovinske tkalske tehnike na Kranjskem«. Taj se muzikolog bavio i tkalačkom tehnikom, i to još prehistorijskom.

MANU

Te mase praroditelja čovječanstva ima 14. Ovaj naš Manu je sedmi. Trebalo bi nešto, logično, reći i o preostaloj sedmorici.

MANUEL, Niklaus

»Njegovim slikarskim radovima nedostaje originalnosti«. Zapravo Alemann prozvan Deutsch. U sjeni Urs Grafa. Bio je učenik Hansa Friesa, pod uticajem Baldunga, a kasnije Dürera. Njegove religiozne slike nisu važne. Mnogo je važnija antipapistička propaganda. Kad već ništa nismo rekli o čovjeku kao o borcu reformatoru, zašto da mu odričemo likovni kvalitet frazom »da mu nedostaje originalnosti«? Ovi tendencioni propagandiste nisu bili i nisu htjeli da budu artisti, nego borci. I Lenjin se je rugao »stilistima«.

MANUFAKTURA

45 redaka, mnogo. Sve bi se to moglo svesti na 20 redaka maksimum, a bilo bi rečeno isto. Osim toga tu je manufaktura obrađena isključivo iz ekonomsko-razvojnog aspekta. Manufaktura kao fraza u intrigantskom smislu, kao neka vrsta legla ili kujne, ili upravo mjesta, gdje se kombinuju raznovrsne podvale. Manufakturna radnja kao trgovina, poduzeće ili po kraljevskim vlastima privilegisana trgovina i t.d.

MANYČ

Opsežni radovi na desalinaciji jezera. Suvišno da se govori i o »odstranjivanju soli iz jezerske vode«.

MANZIKERT

Posljednji red: »(ustanak Bugara pod Bodinom)«. Vidi ti sad ovog našeg zetskog Bodina, o kome je autor ovih redaka u okviru jedne od svojih napomena napisao sve što je bilo potrebno da se kaže. Ta je napomena štampana u »Mogućnostima«.

MANTINEJA

»Važno cestovno raskršće prema Lakoniji«.

MANZONI, Alessandro

46 redaka. Po kom kriteriju? U alfabetaru ELZ ne će biti reda tako dugo dok se sa revizijom alfabetara ne budu odredili i egzaktni prostori pojedinih tema. Ti okviri imaju se bezuslovno imperativno nametnuti saradnicima kao definitivni, preko kojih se ne će dopustiti prelaz ni pod kakvim uslovima i ni u jednom slučaju. Ne bude li se pristupilo tom imperativu, imat ćemo muke do kraja.

Svaki pokušaj revizije alfabeta ELZ ostat će isprazan bez paralelne revizije prostora.

Ovaj primjer Manzonijskog navodim kao klasičan. Mi ističemo da je »po ocu aristokrat, po majci unuk Cesara Beccarie«. Ako je aristokrat po ocu, što to znači? Ako je unuk Cesara Beccarie, onda navedi da postoji kod nas kao posebna jedinica u ELZ I, 420. Ako je već riječ o roditeljima, zašto da se ne govori i o Manzonijskoj majci i o njenom ljubavniku Imbonattiju, jer je to bio put kojim je Manzoni dopro do svojih filozofskih preokupacija. Sve su to, dakako, biografski detalji, za nas, u našem konkretnom slučaju, potpuno sporedni i suvišni. Upravo tako kao i Manzonijsko »obraćenje«, njegove ortodoksne krize oko kršćanske moralistike. Prema tome svih 11 redaka pod b) može se mirne duše brisati. Ostaje partija pod c) kao završetak, svega 17 redaka, dovoljno. Ponovno se skreće pažnja principijelna: Neka se uvažavaju ovi argumenti, jer pisaca značenja i ranga Manzonijskog ima nekoliko stotina na svijetu kroz stoljeća, i budemo li svakome dali po 50 redaka, to bi značilo da žrtvujemo više od pola knjige ELZ samo njima. Ta širina prostora ne bi se mogla žrtvovati ni u jednoj književnoj enciklopediji.

MARA, upravo dvije Mare.

20 redaka. Mnogo zaista! Zašto? O jednoj sultaniji! Stopercentan model kako ne treba raditi. Sultanija koja tjera antimađarsku politiku u Srbiji i koja je pomagala Rilski manastir i koja je zaredila dva Srbina te su postali patrijarsi u Carigradu. Neka se briše. Imalo bi smisla da je ušla pod Brankovića. Tamo je i ušla, ELZ I, str. 602 pod Đurađ Branković red 13: »Udao je kćer Maru 1435 za Sultana Murata«!!!

MARABU

»Lovi se zbog repnog perja«. Što se zbiva s tim repnim perjem, to nas bezuslovno zanima. Ovo »repno perje« da zataknemo kao perjanicu za svoje pero! (repno)

MARACAY

Historijski podaci o pojedinim gradovima da su osnovani u tom i tom stoljeću (kao Maracay na pr. u XVII st.) dolaze uvijek poslije papira i piva. Nikako da sredimo taj princip.

MARANGOZOV, Nikolaj

Bojim se, upravo strahujem, da nam je ovaj popis Bugara dao Esih. Što da se radi s tim nepoznanicama? Osam redaka za Marangozova. Nisam siguran.

MARAMURES

»Oblast u graničnom području Mađarske i SSSR-a u sjevernoj Rumunjskoj«. Sad znamo gdje je!

MARANON

Šta je Maranon? »Jedan od izvorišnih krakova Amazone«.

MARATTI

»U portretu teži za psihološkom produbljenošću«. Bože, koliko li ih ima u našoj enciklopediji, koji trajno teže za psihološkom produbljenošću!

MARC, Franz

Šta je bio »Der blaue Reitter«? »Vrhunac njemačkog ekspresionizma«. Ne bih bio sklon da se prevode naslovi pojedinih slika kao na pr.: Der Turm der blauen Pferde, kao »Toranj plavih konja«, jer zvuči nesuvislo.

MARCH, Auzias

Svi ovi Španjolci, Katalonci i Iberijci »idu u red najznačajnijih« i t.d. Trebalo bi ih poredati i svrstati u solidne čete, da vidimo kako stupaju svi u taktu, svi kao jedan.

MARCELLUS, Empiricus

»Rodom iz Bordeauxa«. U IV. stoljeću! Zato se zove Burdigalensis.

MARCHE

»Na pristrancima Centralnog masiva«. »Obuhvaća visoravan od 350–700 m« – čega? Valjda visine.

MARCHE FUNEBRE

»Posmrtna koračnica«. Ovu riječ bi trebalo ukloniti iz našeg repertoara. Stavi sve pod marševe.

MARCIANA

»Sadržava veoma veliki broj knjiga i rukopisa koji se odnose na nas«. Bilo bi idealno kad bi se nešto reklo konkretno o tome.

MARCI PAN

Ne dolazi od arapskog marzapan. »Slastica«! Tako ti gospoda, i toj slastici! Ovaj marcipan nije samo slastica, nego je kolač i t.d. Objašnjavamo sve koješta i kad već gubimo u raznim svojim natpisima nerazmjerno mnogo prostora na anegdote, mogli bismo objasniti i to kako je došlo do marcipana, što je svakako interesantnije nego da je Mara tjerala antimadžarsku politiku u Srbiji i zaredila dva Srbina za patrijarhe u Carigradu. Kako se ta Mara zvala turski? A što se marcipana tiče, dijete jednog mletačkog »slastičara«, igrajući se u kujni, kada su u predvečerje najveće mletačke slave Svetoga Marka spremali kolače, umijesilo je svoj dječji kolačić (pipi!) od badema i meda, što se drugog jutra pokazalo, kad je bilo ispečeno u modlici, da spada među delikatese prvoga reda. Tu su dječju smjesu onda u slavu svetoga Marka prozvali marcipanom, t.j. hljebom sv. Marka!

MARČEVSKI, Marko

Deset redaka. Opet jedan Bugarin sa četiri reda popisa djela. A iza toga 38a MARÉES, Hans von, osam redaka. Marées za našu enciklopediju i po svim estetskim kriterijima u svakome slučaju zavrijedio je više od Marčevskog o kome ne znamo ništa. Maréesov uticaj na suvremeno evropsko slikarstvo, t.zv. njemački fauvizam bio je od presudnog značenja.

MAREMMA

»Uza zapadnu obalu Italije«? Obično na obali.

MARETIĆ, Tomislav

Kao što je definitivno redigirano: I/11–14 se briše, I/15 kao što je redigirano: Od 1907 do smrti uređivao veliki Rječnik JA. I/15–17 se briše, I/17–21 ostaje. (To je definitivna redakcija).

MARGARIN

36 redaka za margarin, a bilo bi maksimalno dovoljno pet. Govori se o »vegetabilnim uljima (pamučikino, arašidovo, sojino i repičino) i tran od kita«. Neko se od naših korektora pita šta je to tran od kita? To je Lebertran. Kitovo ulje. A kad se već nabrajaju ulja, zašto se ovo kitovo ulje zove tran, to je nejasno. Pamučika, to je čika koji se zove Pamu. 36 redaka bilo bi mnogo za margarin i u jednoj mljekarskoj enciklopediji, t.j. u enciklopediji za krave. Ono što je najvažnije da je etymon riječi margarin od grč. margaron, i da je to vještačka mast, kao zamjena za maslo, od mješavine vegetativnih ulja, takva bi definicija bila dovoljna. Ili da se barem kaže da je raznim patentnim zakonima raznih evropskih zemalja određen jedan sistem pakovanja, da bi se margarin razlikovao od butera.

MARGELAN

»Najveći uređaji za proizvodnju svile i svilenih tkanina u SSSR-u«. Uređaji?

MARIANNE

Ovo tajno francusko republikansko društvo imalo je mazzinijevski karakter i nije bilo isključivo francusko. Danas se taj simbol sve više gubi. To je bio zapravo lik Treće građanske republike.

MARIAZELL

Donosimo i najmanje selendre i palanke, a ovaj centar zimskog sporta brišemo. Nelogično!

MARICA

A što je s bitkom na Marici? 1371, 18 godina prije Kosova, bitka na Marici historijski znači do danas jedan od najvažnijih datuma u historiji Balkana. To je bio početak konca za sve vizantijske suverenitete na Balkanu. Osim toga Marica u našoj narodnoj poeziji: Na Marici s Turcima ratujući, Rano rani Turkinja djevojka, Nasred Drenopolja kamenmosta Marice rijeke. Osim toga bugarska himna: Šumi Marica raskrvavljena i t.d.

MARIČKA BITKA

Vidi šta je o tome rečeno pod napomenom o toj bitci. 17 redaka svakako suvišno.

MARIĆ, Ljubica

Ona kao kompozitor nerazmjerno više vrijedi od čitave ove čete naših kapelmajstora i zborovođa, zato ima nerazmjerno manje redaka, a i to je dovoljno što ona ima, premda je kod nas jedna od četvrttonskih pionira.

MARINKOVIĆ, Josif

Opet jedan zborovođa pjevačkih društava sa devet redaka. A kad mu se već navode pojedine pjesme u kurzivu, ne razumijem zašto je – Hej trubaču – ostalo u garmondu.

Redigiram principijelno ovu jedinicu, kao primjer kako bi trebalo raditi, bude li se razumno postupalo sa prostorom.

MARITAIN, Jacques, franc. filozof (1882 –), profesor u Princetownu (USA). Najistaknutiji predstavnik suvremene reakcionarne neoskolastičke filozofije. Svojim estetskim shvatanjima, protkanima mistikom, snažno je utjecao na književni katolički svijet zapada.

MARJANOVIĆ, Milan

Kao što je redigirano i skraćeno. 22 reda, mnogo. To je zapravo biografija čovjeka, a za nas je zaista nevažno sve to o čemu se ovdje na veliko priča, a naročito to da je bio šestojanuarski šef centralnog presbira. Prema tome kao principijelni borac za slobodu štampe, rojalistički i generalski predstavnik glupe političke cenzure! O Marjanoviću kao o kritičaru i publicisti uopće se ne govori, što je značio.

MARKE POŠTANSKE

Trebalo bi nešto reći, koje godine je potpisana Bernska konvencija. Na kraju trebalo bi nešto reći i o našim današnjim markama, o markama jugoslavenskim 1918–41, o markama Narodnog vijeća SHS u Zagrebu, i o AU markama na našem terenu.

MARKO KRALJEVIĆ

On je legendarno lice isto tako i u bugarskoj poeziji (narodnoj), i prema tome trebalo bi to naučno egzaktno obraditi. Sve ovo što mi pišemo pod I/2–13 historijski je pod znakom pitanja. Dati nekome da obradi egzaktno.

MARKHAM, Edwin

Poznat po pjesmama. Tri reda kurziva.

MARKOVIĆ, Adamov Paja, književnik.

Nema mu mjesta u Općoj enc. ni po kakvom kriteriju.

MARLOWE, Christophe

»Postolarski sin s diplomom cambridgeskog univerziteta. Živio raskalašenim životom«. »Poginuo od noža u nekoj krčmi, vjerojatno kao politička žrtva, tajni vladin agent«. »Njegov stih: pravi poetski instrument podatljiv i izražajan«.

Ovi kontrasti spadaju u staromodne rekvizite. »Postolarski sin«. Shakespeare »mesarski sin«, Dvořak (mesarski kalfa), Petöfi (mesarski sin). Živio »raskalašenim životom«. Čudna mi čuda u XVI st. Šta mu je profesija? Diplomirani cambridgeski doktor i tajni vladin agent, koji pada kao »politička žrtva«. Idemo dalje.

MARMELADA

Od španskog *mermelade* ili latinskog *melimelum*.

»Voćni proizvod dobiven ukuhavanjem voća sa šećerom ili bez njega«. Jedna od naših klasičnih definicija. Te je naprije pekméz, a zatim da ne bi bilo nikakve sumnje da nije pekmez, on je voćni proizvod dobiven ukuhavanjem voća. Zapravo gusta smjesa od voćnog pekmeza.

MARODIĆ, Šaca

Nikako ne može da uđe bez imprimatura EJ, da vidimo šta ćemo tamo s njim.

MAROKEN – KOŽA

Objašnjavamo sve rebusima. Kozja koža štavljena biljnim štavilom, obično sumahom. Sad znamo šta je maroken. Sumaha?

MAROKO

Privreda i promet. »U bivšem Francuskom Maroku obrađuje se« i t.d. Klonimo se ovih fraza načelno. Upravo ove fraze izazivaju trajno u našim tekstovima raznovrsne neuralgične otpore. Šta znači fraza: »U bivšem Francuskom Maroku«? Ona se javlja kao tromost duha i apsolutna politička lijenost.

MAROKO

Svi naši podaci o broju stanovništva stari su već više od deset godina, dok u privredi i prometu citiramo podatke iz 1955, kod stanovništva smo ostali u 1951. Te se cifre veoma brzo mijenjaju! Danas nije tako teško doći do najnovijih podataka putem ambasada. Treba pisati u Beograd.

MAROLT, France

Opet jedan muzičar. Četiri reda opisa njegovih djela od kojih se jedno zove: Gibnozvočni obraz slovenskega Korotana.

MARQUAND, John

»(Pulitzerova nagrada 1937; dramatiziran)«,? Šta je to? Pulitzer? Šta je tu dramatizirano? Njegov roman?

MARQUIS, Don (ald)

»Jedan od njegovih tipova: literarni žohar Archy«?

Četiri reda citata u kurzivu.

MARRAKECH (Marakeš)

Često se klatimo između fonetike i etimološkog pisanja. Mislim da bi bilo pravilnije kako mi izgovaramo jednostavno, a i zvuči arapski Marakeš.

Dvadeseti redak: »Gradska vrata Bab-Agenau i Kasba«. Pazi dobro. Kasba dolazi od Kasaba. Svi utvrđeni dijelovi jednog grada su kazbe. To je skupni pojam gradskih kvartova (arapskih)! Zatim na kraju, da su ga Francuzi okupirali 1912 to je tačno, ali su ga isto tako i napustili, pak bi trebalo reći kad su ga napustili, jer je to isto tako historijski podatak kao i to da su ga okupirali. Ali kako se o toj okupaciji Maroka govori generalno politički i historijski pod Maroko, takav je ovdje jedan detalj suvišan.

MARSALA

»U Marsali se 11. V. 1860 iskrcao Garibaldi«. To je tačno. Garibaldi se zaista iskrcao u Marsali, i to baš tačno 11.V. 1860. Ali, taj isti Garibaldi iskrcavao se za vrijeme svog dugotrajnog života u raznim lukama i pristaništima u raznim godinama. Ovako, konstatovati da se iskrcao 11. V. 1860 u Marsali, zvuči potpuno zagonetno, jer tko već ima pojma zašto se Garibaldi 11. V. 1860 iskrcao upravo u Marsali i u koju svrhu. Istina je da je ovo iskrcavanje Garibaldijevo u Marsali 11. V. 1860 historijski datum za političku historiju Italije, ali kad smo već to konstatovali onda treba da kažemo i zašto se iskrcao. Iskrcao se u

Marsali da bi osvojio Siciliju i sa te svoje baze organizovao pobjedonosnu ofenzivu protivu Bourbona u Napulju.

MARSEILLE

23 reda, a o historiji se grada ne govori; od grčko-latinske kolonije Massilia i t.d.

MARSEILLAISE La

Pet posljednjih redaka može se mirne duše brisati. Tu su navedeni neki motivi proizvoljno, djelomično i fragmentarno. Samo iz mađarske literature mogli bismo ih nabrojiti čitav niz, a i iz naše. Na pr. »Allons enfants« od Ive Vojnovića i t.d.

MARSH, Othniel

»Poznata njegova studija o fosilnim konjima, i t.d.« Što dalje?

MARSHALL, Alfred (1842–1924)

14 redaka. Postoji tu neki sistem, da se engleskim ekonomskim piscima posvećuje nerazmjerno bogata pozornost. Ne razumijem zašto.

MARSHALLOV PLAN

19 redaka o M. planu. 14 redaka može se mirne duše brisati, to više što se taj plan povezuje sa imenom Marshall.

MARŠ, daje se uputnica na Koračnica.

Skupi sve te marševe na jednom mjestu i daj ih odmah ovdje!

MAŠIĆ, Nikola

2–5 red može se brisati i prestilizovati: Učio u bečkoj i u Münchenskoj akademiji i kod A. Bouguereaua u Parizu.

Prozvati podrugljivo ovog istog Bouguereaua »dopadljivim«, govoriti iz visine o genre-slikarstvu kao o staromodnoj zabludi ukusa koja je prevladana, govoriti o Nikoli Mašiću u paraleli Leibl-Mannet, kao da je čovjek iz generacije Račićeve i kao da su sve te manire trebale biti čovjeku jasne i poznate kao i nama, a govoriti to pred našim auditorijem, u našoj enciklopediji, pred auditorijem koji u svim tim niansama pojma nema, to je upravo ona metoda koju od početka ističemo kao trajno krivu. Ravno više od osam godina konstantno skrećemo pažnju našim suradnicima i našim urednicima da se kod redigiranja i kod revidiranja naših tekstova drže nekih osnovnih direktiva. Govoriti o Mašićevim kompozicijama sedamdesetih–osamdesetih godina sa nipodaštavanjem, kao da su to neki zakašnjeni eksponati na nekoj suvremenoj postimpresionističkoj izložbi, potpuno je bespredmetno. Njegova »Čaša vode« na primjer, koja je tipičan ateljerski rad, ne zaostaje ni za jednim dobrim Chardinom, a njegova »Gušćarica na Savi« još je uvijek bolja od mnogih slika, koje su se pojavile kod nas za posljednjih osamdeset do devedeset godina. Bez obzira na stilove i mode, Mašić je bio i ostalo možda najveći poeta lirskog proticanja rijeke Save. A kad se naročito ističe (59a) da je Mašićeva popularna slika »Ličanin« od neke naročite vrijednosti, kao umjetnina koja bi po slikarskoj vrijednosti bila ravna njegovim skicama (koje su zaista date u neposrednoj flotezzi sretnih nadahnuća), onda je to u drastičnom protuslovlju sa svakim umjetničkim kriterijem. Neko se na margini (olovkom) zapitao nije li to o Mašiću – previše? Ne bi bilo, da je dobro.

MARTIGNY

»God. 1790 središte demokratskog revolucionarnog pokreta«.

Bilo bi zanimljivo doznati kakav je to bio demokratski revolucionarni pokret 1790? Ni u historijskoj retrospektivi nismo dosljedni. Za Martigny kažemo: »U Antici Oatodorus«. »U Antici« – sad odjednom, šta je to? Očito latinsko, t.j. rimsko ime poslije okupacije Galije, tako reći u našoj eri, a nikako u Antici.

MARTINEZ DE TOLEDO

Opet jedan Španac. Bilo je već predmetom čitave serije generalnih napomena na početku rada i tokom našega rada godinama. Bilo bi uputno da se sve te direktive, koje se postojano i dosljedno ne provode u djelo, ponovno reasimiraju kao zadatak dana. Rečeno je i utvrđeno je faktima, i skrenuta je pažnja mjerodavnim faktorima da je naš španski književni alfabetar preopširan, da je razliven, da se rasipa u horizontali, da ne odvaja bitno od nebitnog i da su sva imena podjednako patetično evocirana kao velika, upravo najveća imena svjetske književnosti.

MARTINEZ, Ruiz

(1874–?) Pazi dobro, mislim da je umro.

MARTINOSKI, Nikola

Sedam redaka. Vodeće likovno ime makedonsko, predstavnik simbolističkog i neosimboličkog smjera makedonske suvremene umjetnosti. Po lokalnoj ocjeni svakako jedno od najmarkantnijih makedonskih imena. Ne treba nikako zaboraviti da se ilustrira.

MARTOVIČ, Les

Ukrajinski književnik. Ostaje pod znakom pitanja. Jedan od anonimusa o kome se ne može zaista ništa stvarno reći. U popisu jedno sivo lice više.

MARULIĆ, Marko

23 reda za Marka Marulića. Posljednjih pet redaka na prvi pogled suvišno, a kad se već govori o *Davidijadi* onda bi trebalo reći da ju je prvi štampao Marković u Venezueli, a zatim Badalić ili prije Badalić, zatim Marković.

MARX, Karl

Slava Marxu, ali 450 redaka za Marxa nije u razmjeru sa čitavom kompozicijom naše enciklopedije, mislim! Marxa ću čitati odvojeno.

MASACCIO

19 redaka, mnogo. Brisao sam sedam, ostaje 12, i to je suviše. Rečeno je sve što je potrebno da se kaže.

MASAR-I-SHARIF

»Hodočasnički centar«? Tko tu dolazi da se klanja, čemu?

MASELJ, Fran, Podlimbarski

Lice u svakom slučaju zanimljivo. Kad već ističemo da je bio A.U. oficir, trebalo bi reći u kojem činu. Kako je umro u A.U. konfinaciji kao politički sumnjivo lice, trebalo bi

reći zašto je konfiniran. Njegov roman *Gospodin Franjo* 1913, bio je političko-književni događaj vremena, upravo zato jer je imao antiaustrijski karakter.

MASIV

Kao geografska definicija može se brisati. Nije pretjerano duhovita definicija kad se za masiv kaže da je građen »pretežno od starog kamenja«.

MASIV SREDIŠNJI

Ja bih ga ostavio francuski Massif Central. Šta je ovo »Na sutoku variscičkog i armoričkog orogena«? Zatim »rijetko naseljen s jakom emigracijom«?

MASKARENI

Zašto ne bismo rekli zašto se tako zovu, kad je to prije svega historijski tačno. Pričamo veoma često o svemu, a ponajčešće suvišne stvari, ali da se Maskareni zovu po portugalskom moreplovcu Maskarenhasu (1505), to nismo rekli.

MASKARON

»a na fontanama mu kroz usta izlazi mlaz vode«. Što radi mlaz vode kad izlazi na usta? Mlaz, prije svega ne izlazi, on teče, on protiče, on pljušti, prska ili štrca, kao mlaz mlijeka iz vimena, on zapravo pljučka, upravo on može da brizne, ali nikako ne može da izlazi. Osim toga: »napose čest elemenat u dekorativnoj klasici baroka«. »Napose« drveno rečeno, a dogovorili smo se da ćemo tu rječcu brisati iz našeg rječnika.

MASKELINE, Nevil

»Otkrio sistematsku pogrešku pri motrenju, koja je nazvana osobnom jednadžbom«. Sasvim mračno i zagonetno.

MASLAC

34 reda za maslac. Govori se o maslacu da »pri raspadu (kad postane žgarav) daje jak neugodan miris«. Žgarav? Prije svega kaže se ras ili užežen ili isto tako glupo kao žgarav »rancig«. Za maslac nemamo narodnog imena, a nad tim faktom je već i A. M. Reljković plakao. Koliko li se već mlijeka, sira, meda i masla pokušalo u ovim našim gladnim svatovima, te pas s maslom ne bi poždero sve to što su nam jalova pokoljenja namrla da riješimo u ovoj našoj nesretnoj enciklopediji. Među ta pitanja spada i pitanje putera iliti buttera, a svakako treba da se navede i to ime, jer svi jedemo puter.

MASQUE

»Ide među preteče opere«. Ne ide! Spada ili se javlja i t.d.

MASSA

Grad. Da se prvi put spominje 882, to dolazi na kraju, poslije 1701 i t.d.

MASSA E CARRARA

O kararskom mramoru trebalo bi reći nešto ovdje na ovome mjestu.

MASSENET

Devet redaka kao bilo kakav kapelmajstor iz Novog Sada.

MASSENYA

»U prošlosti središte trgovine robljem«. Postoji li neki grad u Africi koji u prošlosti nije bio središte trgovine robljem? Osim toga da se provjeri kakva je to »francusko-afrička zajednica«.

MASSIE, Joseph

Opet jedan engleski ekonomista, sedam redaka, sa četiri reda bibliografskog citata u kurzivu unutar teksta.

MASTI

Ide pod Mast.

MASTURBACIJA

Ova vrsta bluda, koja naročito u logorima nema štetnih posljedica, ako se ne pretjeruje, zaista je dostojan ausklang ove moje masturbacije s ovim tekstovima, koja se u svakom slučaju pretjeruje.

Vidi razmjer između mladića i djevojaka, potpuno zbrkano! Češće kod dječaka, nego kod djevojčica, ali kod djevojčica 90%.

MASULIPATAM

»U okolici se gaje riža, kokosovi orasi, pamuk. Znatna je pamučna, kemijska i prehrambena industrija«.

Kad je već pamučna industrija znatna, pretpostavlja se da se negdje u okolici gaji pamuk. Prema tome može se ta mudra konstatacija brisati.

MAŠEK, Dragutin

Briše se decidirano i nije mu mjesto u Općoj enciklopediji.

MAŠEK, Gašpar

Jedan dirigent i Mašek Kamilo opet kompozitor. Nisam siguran da spadaju u enciklopediju. To može da ostane predmetom principijelne diskusije.

MATADI

»Glavna luka Belgijskog Konga«.

Generalna i važna napomena!

Ponovno upozorenje! Da se pomno pregledaju svi navodi evropskih kolonijalnih posjeda, da nam se ne bi ponovno desilo da navedemo neku oblast kao kolonijalnu, koja je danas već suverena ili koja je na najboljem putu da to postane, dok se ELZ V pojavi kao knjiga!

MATARA, grad –

»u Južnoj pokrajini«? Na kraju jedna konstatacija: »Tvrđava«! Taj je ausklang kod ovog grada kao što je Matara, sasvim apstraktan. Kakva tvrđava? Zašto tvrđava? Da li je to tvrđava još i danas? Ako je već tvrđava, da se kaže da li je bila predmetom neke ratne operacije?

MATARUGE

466 st.! Ako već, onda Mataruška banja, 704 st. Nema rezona da Mataruška banja sa 704 st. kao poznato lječilište ne bude posebna jedinica, nego da se spominje uz selo Mataruge, jer leži u blizini toga sela.

MATATIJA, Ben Simon

Ide pod Makabejce. Ne treba da bude posebna jedinica.

MATAVULJ, Simo

Treba ga preraditi, apsurdno je da se ističe (I/12) da Matavulj piše »bez jače satiričke oštrice«. Ovako ne može da ide.

MATEEV, Pantelej

Opet jedan bugarski pjesnik! Tko bi mogao nešto autentično da nam kaže o nepreglednim jatima ovih bugarskih pjesnika? Bože, koliko ih ima...

MATERA

Kao slobodna asocijacija mislim da se tako zvao: Giovanni Matera jedan od genijalnih skulptora pastira, koji je besmrtno po svojim betlehemskim motivima. Poklonstvo kraljeva, Kristova rođenja u Betlehemskim štalicama i t.d. (Presepe)!

MATETIĆ-RONJGOV

Deset redaka. Znam! To je veličina, o kojoj se ne diskutira, ali ipak deset redaka je mnogo, bez obzira na siroticu Istru.

MATIČEVIĆ, Stjepan

Devet redaka. Jedan od zaista neinteresantnih pedagoških školnika kod nas. Četiri reda se gube na citate iz njegovih djela, a ti citati usred teksta trajno su na krivom mjestu. Spadaju normalno pod bibliografiju.

MATIĆ, Dušan

Posljednja rečenica: da »u svom posljednjem romanu »Kocka je bačena«, u kojem daje palanku na početku stoljeća«, nema mnogo rezona i može se brisati. Što znači dati palanku i to još na početku stoljeća?

MATISSE

Evocirati Matissea kao »istaknutu ličnost u franc. i evrop. likovnim umjetnostima XX st.« ne zvuči dobro. Isto tako da je 1950 na Biennaleu u Veneciji dobio Grand Prix, nevažno. Osim toga ovo nesretno trajno »tretiranje pikturalne materije«, a hoćemo da kažemo da je slikao. Selo Vence na franc. Rivijeri zove se St. Paul Vence. Mi se bojimo svetaca kao đavo tamjana.

MATO GROSSO

Bilo je već motivom čitave serije napomena, da su nam podaci ove vrste apstraktni. Cifre produkcije, uvoza ili izvoza, govore bi mnogo stvarnije, nerazmjerno informativnije o stanju proizvodnih fakata, nego naše prazne konstatacije, da se uzgajaju šećerna trska, kaučukovac i t.d., da se iskorištava skupocjeno drvo i dr. Na milijun km², pola milijuna stanovnika, koliko ih već može da uzgaja šećernu trsku? Ili glavni grad Cuiaba, ne govori se

o broju stanovnika. Sporazumjeli smo se na početku našeg posla da bi ipak, iznad svega, bilo najvažnije da budemo informativni. A da bismo to zaista postali mi moramo metodički izmijeniti našu shemu. Devet redaka za ovaj tekst u svakom slučaju suviše.

MATURIN

Grad u Venezueli i t.d. i t.d., leži istočno od naftonosnih polja, s kojim ga vežu naftovodi. Aerodrom. Osnovan 1710.

»Istočno od naftonosnih polja«. Po čemu je određena pozicija grada Maturina tom konstatacijom? Da je grad vezan naftovodima, to je samo po sebi normalno, a kad već ne navodimo distancu, nismo rekli ništa. Na kraju: Aerodrom. Osnovan 1710. Dvosmislena opasnost, jer se navedena godina 1710 logično i sintaktično povezuje uz aerodrom. Nastaje sinkopa: Kako je moguće, da je aerodrom osnovan 1710, produžuje se sumnja i dolazi se do zaključka da se godina 1710 ne odnosi na aerodrom, nego na grad. Čemu ta nepotrebna operacija, to logično i nužno zavođenje svakog čitača na lutanje. Navedi godinu osnutka neposredno uz grad Maturin, dakle: Maturin, grad u sjevernoj Venezueli, osnovan 1710. To je principijelno pitanje metodičkog primjenjivanja naše sheme i dosljednog redoslijeda kako se navode podaci, t.j. kako smo se dogovorili da bi trebalo da bude, ali što isto tako dosljedno ne prevodimo u djelo.

MATZ, Rudolf

Neko se olovkom pita da li da uđe? A zašto da ne uđe, kad ulaze svi?

MAUGHAM, William, Sommerset

Sedam redaka kurziva, popis djela. Nema mnogo svrhe ovo beskrajno nabranjanje naslova, a da o jednom suvremenom piscu kao što je M. ne umijemo da kažemo baš gotovo ništa stvarno.

MAYERHOFER

Vidi EJ, ovdje se može brisati. Ne ćemo donositi sve pedijatre ovoga svijeta u ELZ.

MAZOHIZAM

»Nazvan po austr. piscu L. von Sacher-Mazochu« i t.d. Netačno. Nije nazvan po austrijskom piscu Mazochu, već je Kraft-Ebing, po motivima Sacher-Mazocha nazvao ovu nastranu psiho-seksualnu pojavu imenom Sacher-Mazocha, po motivima njegove beletristike. »Uživanje u mučenju i bolovima« može se brisati i čitavu tezu trebalo bi prestilizovati. Ova bolećiva pojava javlja se kod homoseksualaca isto tako kao i kod heteroseksualaca u okviru nezdravog odnosa, gdje se jedan partner potpuno podređuje volji jačega, do stepena grubog poniženja. Izazivanje pasivnih ili aktivnih erotičkih užitaka nanošenjem bolova probadanjem, rezanjem, batinama ili šibanjem. Trebalo bi dati uputnicu na Sadizam.

MAZOLLINO, Lodovico

»Jedan od predstavnika slikarske škole visoke renesanse« i t.d. Dogovorili smo se da ćemo ovu stereotipnu frazu »jedan od«, koja se tako često vraća kao apostrof u našim tekstovima, po mogućnosti rezolutno brisati iz našega rječnika.

MAZURSKA JEZERA

Opet je riječ o bitkama, u ovom slučaju bitka kod Tannenberg! Bitka kod Tannenberg važna je za razvoj strateško-političkih odnosa, odmah na početku Prvog svjetskog rata. Tannenberg i Marna to su bile dvije prekretnice. Tannenberg je spriječio ruski prodor na zapad, a Marna njemački do Pariza. O takvim datumima, prema tome, trebalo bi biti u svakom slučaju informativniji.

MAZZINI, Giuseppe

Konciznost i jasnoća nisu naše naročito jake strane! »Budući da je društvu bio glavni cilj ujedinjenje Italije kao republike, pristupilo mu je mnogo članova«. Ili: »Na ljestvici vrijednosti najviše mu stoji ideja slobode, koju valja ostvariti na nacionalnoj osnovi, a u okviru cijeloga čovječanstva«.

Mi se konstantno penjemo i skačemo po nekim »ljestvicama« kao neke dražesne gatalinke stila i jezika. »Ideja slobode, u okviru cijeloga čovječanstva« – na ljestvici.

Mazzini uopće nije dobro prikazan, a naročito njegov odnos spram Slavenstva, spram Hrvata i spram istočne jadranske obale. To što se kod nas naročito kritički ističe, da je govorio o »slavenskoj federaciji«, to nije bilo tako naivno i glupo iz perspektive 1830–60–1870. I Kossuth je 1867 predlagao slavensku podunavsku federaciju sa Beogradom kao glavnim gradom.

MAŽURANIĆ, Ivan

Nije prikazan ni tačno ni informativno. Nismo nikad direktni, ne usuđujemo se govoriti jednostavno i jasno. Čovjek je bio austrofil, a kao takav uvjeren da djeluje u interesu Hrvata. Mi ga prikazujemo diskursivno, kao biva, da se ne bismo dosjetili o čemu se radi, jer se tobože njegovog austrofilstva stidimo. Pitanje je zašto je čovjek uopće prestao pisati? Mi tvrdimo da je bio svjestan »da je njegova političko-činovnička praksa nespojiva s pozivom pjesnika«, a da bismo to potvrdili, mi u istoj rečenici tvrdimo da je »definitivno prestao pisati još prije nego što je postao činovnik«. Prestao je dakle, po nama, pisati, jer je bio svjestan da mu je pjesnički poziv nespojiv sa činovničkim, a prestao je pisati još prije nego što je postao činovnik. To se zove logika.

MAŽURANIĆ, Vladimir

Preko njegovog kapitalnog djela *Prinosi za pravno-povijesni rječnik* prelazimo običnom konstatacijom kao da se radi o efemeridi. I dok takvom jednom djelu kao što su Mažuranićevi »Prinosi« ne posvećujemo ni pola reda.

McCLELLAN, George

Da se skрати: Porazi Sjeverne armije primorali su predsjednika Lincolna da mu oduzme vrhovnu komandu.

McCARTHY, Joseph

36 redaka. Maksimum 5–7!

MEADVILLE

Posljednja rečenica: »U blizini ležišta nafte«. Gdje? Na koju distancu? Što znači ovdje riječ blizina?

MEATH

Od vremena na vrijeme padamo u novelistički sevdah. »Središte grofovije, gradić Trim«!!! Bilo bi bolje da se sjetimo da je Meath jedan grad na terenu slobodne i nezavisne države Irske, kojoj ne posvećujemo baš nikakve pažnje, kao da ne postoji. Taj idilični gradić Trim zove se irski An Mhide!

MECLEMBURG-SCHWERIN, MECLEMBURG-STRELITZ veže se kao jedinica, jer su danas jedna pokrajina.

MECSEK

»Niz pošumljenih brežuljaka jugoistočno od Blatnog jezera u južnoj Mađarskoj.«

Mecsek, a mogli bismo ga mirne duše transkribirati i našom fonetikom Meček (jer mu je etymon medvjed, mečka) i jer leži usred baranjskog kraja, koji je još do prije 50 godina bio čisto slavenski. Nerazmjerno je bliži Dunavu i Dravi, nego Blatnom jezeru. Nije sastavljen od niza pošumljenih brežuljaka, jer su to stare stoljetne bukove šume, a pod padinama najvišeg vrha 682 m leži grad Pečuj. Dakle: nerazmjerno bismo ga bolje lokalizirali, budemo li ga svrstali u Baranju, na granici jugoslavenskog baranjskog trokuta, i povezali sa Pečujem. Isto tako: »Oko Komlóa rudnici ugljena i t.d.« sve u pečujskom reviru.

MEDAKOVIĆ, Dane

Između Danila i Milorada zaboravili smo predsjednika Hrvatskoga sabora i predsjednika Hrvatsko-srpske koalicije. Taj nam je ispao.

MEDIASTINUM

Devet redaka. Suviše detaljirano.

MEDICI

Definiramo ih kao »talijansku porodicu malih dinasta u Firenzi«. Prije svega bili su, što im i ime govori »Medici«, to jest liječnici. Onih pet pilula u njihovom grbu, to i sa svom heraldičkom simbolikom bjelodano dokazuje.

MEDICINA

Riječ je o našim neporcijama. Za historiju medicine 90 redaka, a za Mboyu Toma 16 i po, za Narodnu književnost 329 redaka. Kakvi su to omjeri? Isto tako

Razvoj medicine u FNRJ 20 redaka. Ima li to smisla? Osim toga pod ovim naslovom ne govori se o medicini u FNRJ ni jedan jedini redak. Svršava sa osnutkom naših prvih medicinskih fakulteta. U kakvoj vezi stoji Baglivi ili Santorio sa razvojem medicine u FNRJ? To zaista nije nitko imao pod svojim perom ni pod kontrolom!!!

MEDICINSKI TEKSTOVI

Generalna napomena:

mislim da ih ima nerazmjerno više nego pojmova iz ostale materije. Takva detaljna obradba pojmova spadala bi zapravo u medicinsku enciklopediju. S obzirom na to, što

stojimo pred izdanjem Medicinske enciklopedije, postavlja se logično pitanje ima li uopće smisla tako detaljizirati?

Imam trajnu impresiju još od ELZ I, II i III da su Nijemci spram ostalih nacija, a naročito u medicini, u punom nerazmjeru. Kad bismo sve te kirurge i sve te patologe, koji i u ostalim nacijama predstavljaju rang iste vrijednosti uvrstili u ELZ iz svih naroda i civilizacija, postali bismo shematizam za medicinu čitavog svijeta. Uvjeren sam da više od 50% ovih i ovakvih imena kakva mi uvrštavamo kao enciklopedijske jedinice, ne ulaze ni u univerzalne medicinske enciklopedije. Navodim kao primjere: Kussmaul Adolf, Kümmel Hermann, Kühne Wilhelm, Kuhn Ernst, Kraus Friedrich, Krükenberg Friedrich, Hermann, Kronacher Karl.

Na primjer zašto je ušao Kussmaul Adolf? Zato, jer je opisao karakteristično disanje u dijabetičkoj komi.

Ili Kümmel Hermann: po njemu nosi ime traumatska spondilopatija s okruglom grbom (Kümmelova bolest). Odričem sebi svaku kompetenciju kod ispitivanja ovog kriterija, ali mi po zakonima logike izgleda, ako je ta »Kümmelova bolest«, t.j. ova »traumatska spondilopatija s okruglom grbom« tako važno otkriće, onda bi bilo isto tako logično da ta Kümmelova bolest bude posebna jedinica. O Kümmelu i onako ne znamo ništa, nego da je bio profesor u Hamburgu.

Isto tako Kühne Wilhelm, Friedrich, a da ne bi bilo nikakve sumnje da se čovjek zove Wilhelm Friedrich mi u zagradi specijalno ističemo da se zove i (Willy). Rođen 1837, umro 1900.

Kuhn Ernst. Ako je Kuhnova maska tako važna da ima ventil za disanje i da se time »olakšavaju tegobe« – »kod raznih plućnih bolesti«, onda je maska u svakom slučaju važnija od čovjeka o kome ne navodimo ni jednog enciklopedijskog podatka osim generalnog da je bio liječnik.

Kraus Friedrich. I/6–9. »Nasuprot celularnoj patologiji Virchowa, Krausova teorija tretira organizam kao cjelinu, u kojoj su svi organi i tkiva uzajamno ovisni«. Taj je prikaz toliko generalan, naime ovo »tretiranje organizma kao cjeline«, da predstavlja 100% gubitak prostora.

Krükenberg Friedrich. Fibrosarkom u sluzavoj degeneraciji.

Krükenberg Hermann: Krükenbergova ruka. Tu su ti tumori ili ruke važniji od autora, iz enciklopedijske perspektive, a o autorima navodimo samo generalije.

Ili Kronacher Carl, njemački zootehničar. Navodimo mu dva djela. Citiramo li sve te zootehničare, koji su se bavili problemom plodnosti stoke ili dali »nove smjernice o uzgoju stoke«, treba da ih navedemo nekoliko hiljada.

Posvetiti dublju pozornost ovim konstatacijama i utvrditi da spadaju u stručne enciklopedije i da nemaju nikakve veze sa univerzalnom enciklopedijom, kakva ELZ jeste ili kakva hoće da bude. U tom pogledu se revizija alfabeta nameće kao imperativ. Medicinske teme su uopće hipertrofirane. Ni tu ne postupamo dosljedno. Na primjer KOLECISTOGRAFIJU ili KOLECISTOKTOMIJU donosimo fonetski bez uputnice. U x slučajeva upućujemo sa fonetskog na etimološku grafiju.

MÉDOC

Čast vinogradarstvu, ali nema beletristike za posljednjih sto godina, da neko nije na njenim stranicama iskapio čašu Médoca ili lupio flašom Médoca o ogledalo, ako je bio husar na jesenskim manevrima pod Franjom Josipom. Kaže osim toga na kraju: »Središte grad Pauillac«. Čega je središte grad Pauillac? Médoca? Ne, Pauillac je glavni grad Gironde. Još nešto. Pravilno je, kao što je ispravljeno, da se mjesta Chateau-lafite ili Chateau-latour pišu malim slovima, ali kao šampanjac pišu se velikim slovima: La Tour ili Chateau Lafite!

MEDVJEDI OTOK

Historijski podaci naprije, kao što je dogovoreno!

MEGALOMANIJA

Vidi Grandomanija.

Klasičan primjer leksikonskog bumeranga. Za grandomaniju smo napisali da je isto što i megalomanija.

MEHANOTERAPIJA

18 redaka, mnogo. Sve što je brisano, može se brisati. 11 redaka sam brisao. Pod b) pod a) i pod c).

MEININGEN

»Arhiv Maxa Regera«. Koliko je meni poznato taj je arhiv bio u Weimaru! U svakom slučaju, bio on u Weimaru ili u Meiningenu, za nas je pod Meiningen to nevažno, jer 99,9% naših čitača pojma nema tko je bio Max Reger. Koliko je, prema tome, važno da se arhiv Maxa Regera fiksira, treba ga fiksirati pod Reger.

MEISSEN

Da se ne zaboravi meissenski porculan. Sa Gecanom ja sam već izabrao ilustracije na offsetu.

MEKA

Trebalo bi je akcentuirati da se vidi kako je mi izgovaramo, pošto smo s Mekom tako reći intimno vezani vjekovima, a javlja se i u našoj narodnoj poeziji.

MEKNES

»Istočno od orijentalnog dijela grada izgrađena je suvremena evr. četvrt.« Kao da smo Švabe. »Orijentalni dio grada«, »Francuzi su ga okupirali 1911«. Vidi napomenu 37 i t.d.! Bojim se, da je čitav ovaj francuski balast ostao u ELZ IV.

MELANODERMIJA

Veterinarski detalji mogu otpasti.

MELBOURNE

12 redaka. Očiti nerazmjer. Opet pitanje redoslijeda: da je osnovan 1835, prijestolnica 1851 i t.d., to treba doći u uvodu. Osim toga, beskrajno naše nabranje raznih agrarnih i mliječnih proizvoda bez približno navedenih količina djeluje potpuno isprazno. Te se varijacije ponavljaju u našim tekstovima ad infinitum. Uvijek jedno te isto kod svih gradova i naselja i zemalja i pokrajina. Po našim podacima svi su gradovi velika tržišta, u svima se

prerađuju poljoprivredni proizvodi, ili šećer, ili prehrambena industrija, ili ribarstvo, i svi gradovi imaju željezničke pruge i t.d.

MELEM

Šta je melem? Čujmo! Melem jeste: »naljepak«! I ne samo to, melem je »ljekovit pripravak za vanjsku upotrebu, kod obične temperature čvrst«, i t.d. Melem je »na tkaninu namazan kaučuk i mast iz vune uz eventualni dodatak lijeka«.

A što je zapravo melem, turski melhem? Rana se natapa melemom. Melem se privija, prilaže, on se toči, on se stavlja, on se namješta, on se čak i gradi u našem jeziku. Melemom se liječi bolesne vočke, melem se maže i njim se zamazuje rana. Ali melem se može i metaforički izgovoriti kao melem za moralne ozljede. Riječima se može liječiti kao melemom, pa čak i ljubavlju, ali da je »naljepak« i da je »mast iz vune« i da je »ljekovit pripravak«, to ne će biti da je!

MELENDEZ, Valdes Juan

Opet jedan Španac među »najboljim neoklasicističkim pjesnicima«. Da bi nam postalo jasnije on je pod utjecajem Jovellanosa (ELZ III, 690) Younga, Thompsona i Gessnera. Čista hartija kao informacija. Nisam jedan od najneinteligentnijih interesenata ove naše enciklopedije, a pojma nemam ni o jednom od ovih imena.

MELILLA

Kad je već riječ o Melilli i o historiji ovoga grada, onda smo Melilli mogli mirne duše posvetiti, u nerazmjeru spram ostalih naših tekstova, u svakom slučaju i više od 20 redaka. Melilla bila je centar Abd-el-Krimova ustanka punih pet godina, a »Pronunciamiento« god. 1936 svakako je nerazmjerno važnija pojava, nego »željeznička pruga do rudnika željezne rude Beni-Bou-Ifrouc«. I Abd-el-Krimu i početku španske kontrarevolucije 1936 dajemo upravo toliko prostora koliko i željezničkoj pruzi.

MELNIK

»Dvorac Lobkowitz«. Šta će nam ovaj Lobkowitz, kad ništa nismo rekli ni tko je ni što je ni šta je mogao da znači kao gospodar Melnika? Lobkowitza bilo je nekoliko političara, generala, humanista i državnika, a imali su u Českoj više od tridesetak dvoraca.

MELVILLE, Herman

»*Moby Dick* (jedan od najvećih romana američke književnosti)«. Netko je u znak čuđenja podcrtao ovaj superlativ »najveći« i stavio znak pitanja olovkom. To je doista tako, ali bi to trebalo i obrazložiti zašto je tako.

MEMMINGEN

Historija ostaje uvijek na kraju članka.

MEMPHIS, USA

Generalna napomena. Nema nikakve sumnje da je neobično nezahvalan posao, pišući u našim enciklopedijskim tekstovima o čvorištima i o pamuku na hiljade varijanta, posao koji znači – dosađivati sebi da bi bilo dosadno drugima. U tročetvrtinskom taktu, to se, jasno, ne da. Ali, dosađujući se i mi sami od vremena na vrijeme padamo u iskušenje da se stilski otmemo mrtvilu, i onda nam se pod perom javljaju t.zv. stilske ekstravagancije kao na pr.: »Pamučni pojas oko Memphisa, za kojim ne zaostaje ni trgovinom drva i agrarnih

proizvoda«, naime Memphis. S neba pa u rebra odjednom i to kurzivom: *University of Tennessee*. Francuska tvrđava potkraj XVII st.; od 1796 pripada USA i t.d.

MENA, Juan

Opet jedan Španjolac.

MENARHE

Prva dva reda mogu ostati. Sve ono od »Početak menstruacije« do »nedovoljno razvijenih spolnih organa« može se brisati, jer ide pod menstrauciju.

MENCKEN, Henry Louis

»Kompromitirao se simpatijama za nacizam«. Reci o čemu se radi u djelu pisca!

MENE, TEKEL, UFARSIL

»Aramejski natpis, koji je u biblijskoj priči ispisala tajnovita ruka« i t.d. Citiraj tu Bibliju, što je mnogo jednostavnije.

MENENDEZ, Pelayo

Španac. Tri reda citata u kurzivu.

MENINGE-MENINX

Opna, vidi Opne.

MENINGITIS

Meninks, moždana ovojnica! Šta je sad? Da li je Meninx ili Meninks? Da li je opna ili moždana ovojnica? Da se meningitis definira kao »teška bolest« ne bi išlo.

MENINGIZAM

Daje se uputnica na Meningitis, a Meningitis je članak ispred Meningizam, prema tomu mogu se logično vezati.

MENINGOKELA

»Ispala vreća napunjena je likvorom«. Vreća čega? Misli se valjda mozga? Vreća je za tu pojavu suviše glomazna riječ. Možda vrećica?

MENINGOKOKI

Tu su opet mozgovne opne, a ne možđane. Tu su ledne moždine, a ne kičmene. Da se meningokoki nalaze u likvoru i t.d. »ili u drugim organima«, mislim da se može brisati.

MENISK

»Parna pločica«? Nejasno. Hoće da kaže da se nalazi u oba koljena.

MENORA

Svakako da se ilustrira. Neka ikonografiju obradi Saša Vereš i neka budno bdije da mu se ne desi...! Menora kroz vjekove do suvremenog izraelskog grba kao simbola državne slobode.

MENSTRUACIJA

Skupi sve ove pojave oko menstruacije pod jednim nazivom!

MESIJA

Da se ne zaboravi mesijanizam. Mesijanizam kao vjera u Mesiju. Kulturnohistorijski (Mickiewicz kao primjer i t.d.). Isto tako Mesijada, Klopstokova epopeja. Miltonove inspiracije i t.d.

MESO

Nisam čitao pomno, 45 redaka mnogo za meso.

METAFIZIKA

»U Srednjem veku metafizika je bila teološka« (kao da danas nije). 47 redaka u svakom slučaju suviše, jer je tu pod metafiziku strpano sve što pod nju spada i ne spada. Naročito završetak posljednjih pet redaka unosi zbrku u poimanje metafizike, a dvosmislenost na ivici nesporazuma, kao posljedica stilskih nejasnoća uvijek je najopasnija stvar, a naročito pak u enciklopedijskim tekstovima, koji nemaju druge svrhe nego da objasne pojam.

METAFORA

28 redaka. Riječ je o našoj enciklopediji kao kompoziciji, ona je opća enciklopedija, a mi se trajno gubimo u detaljima, kao na pr. »Sputnik« koji je metaforički upotrebljen za sve ono što se podrazumijeva pod pojmom satelit.

METAGALAKTIKA

Objašnjavamo nešto što još uvijek »nije sigurno da li predstavlja jedan viši sistem galaksija«. Nije sigurno, i nije utvrđeno, i ne zna se, i u dogledno vrijeme ne će se ni znati.

23 reda, hipertrofirano. Pošto ništa o svemu tome ne znamo, raspričali smo se o 200 kiloparseka.

METAGENEZA

Za razliku od metagalaktike, metageneza ima svega dva i po reda, a o metagenezi znamo nerazmjerno više egzaktno, nego o metagalaksijama, i zato im je omjer, što se prostornog objašnjenja tiče, obratan. Metagalaktička priča spada u beletristiku, a kod metageneze, gdje bismo mogli da budemo egzaktni, ili, na temelju našeg naučnog iskustva u svakom slučaju nerazmjerno egzaktniji, tu smo prikaz sveli na dva i po reda.

METAL

Na pitanje Gecanovo kako stoji s ilustracijama u petom tomu, odgovaramo, od vremena na vrijeme, sasvim slabo!

Strana 162 i 163 ilustrativno su potpuno prazne, a metak je svakako trebao da bude ilustriran, a i metagalaktika prikazana u najmanju ruku grafički. I metali su mogli biti ilustrirani.

Sve enciklopedije imaju metale, po mogućnosti čak i u bojama. Na kraju, od vremena na vrijeme i pitanje stila! »To dolazi u jednu ruku, odatle, što su neki m., iako u prosjeku rijetki, nagomilani na pojedinim mjestima Zemljine kore, a u drugu ruku odatle, što je neke rasprostranjene metale teško osloboditi iz njihovih spojeva«.

U jednu ruku odatle i u drugu ruku odatle, obje su te ruke mogle mirne duše otpasti, a da kod toga, ili odatle ne bi bilo nikakve naročite neprilike po metale.

METAKSAS, Johannis

»Nakon restauracije monarhije M. je ministar rata 1935–36«. Ne vidi se kako je došlo do restauracije. Trebalo je svakako ovdje navesti da je Grčka od 25. III. 1924 do 4. IV. 1926 bila republika. Trebalo je navesti i zašto je došlo do obaranja monarhije, jer kako se inače može provesti restauracija, a da republika nije bila oborena?

METAN

»Zbog eksplozija smjese zraka i metana stradale su mnoge stotine rudara« – gdje? – »osobito u ugljenicima«. »Mnoge stotine«, bit će ih više od nekoliko stotina.

META-POSLOVI

(Po talijanskom a metà). Kod ovih kovanica na »meta« trebalo je to već na početku objasniti. Nisam siguran da sve ove kovanice nisu trebale doći pod skupni pojam meta.

METARSKA KONVENCIJA

»Metarskoj konvenciji pristupile su dosad 33 države, među njima i Jugoslavija«! Pošto smo utvrdili da su »metarskoj konvenciji pristupile 33 države« i to tačno s izmjenama ugovora od 20. V. 1875, mi u članku Metrički sistem tvrdimo da je metričku konvenciju potpisalo 19 država (1875), a da je međunarodni biro mjera predložio i da je po njemu metrički sistem potpisalo i prihvatilo 68 država.

METEORI

Mogao je biti članak ilustriran fotografijom jednog meteoritskog fragmenta, ili fotografijom rojeva.

METLIKA

Zašto je zovemo metlikom, a ne tamariskom? Svakako je mogla biti ilustrirana.

METLIKA

»Historijski gradić na Kupi«. Navodi se »Memorijalni muzej E. Gangla« kao curiosum mundi! Vrlo važno! Isto tako: »Kod Metlike (Vukove Gorice) je 24. VIII. 1939 potpisan sporazum Cvetković–Maček o uspostavljanju Banovine Hrvatske«. Nikakve veze ovaj sporazum nema s Metlikom. Upravo toliko važno kao i Ganglov muzej. Bez ikakvog kriterija!

METRIČKI SISTEM

Vidi sve pod Metarskom konvencijom! Metrički i metarski.

METRO, v. željeznica, podzemna

Metro je takav specifičan pojam, da je bezuslovno trebalo da bude na ovome mjestu objašnjen kao metro!

METROPOLIT

14 redaka! U katoličkoj crkvi biskup glavnoga grada neke države ili pokrajine (misli se očito na zagrebačkog ili hrvatskog metropolita) – »koji je u tom svojstvu imao naslov nadbiskupa«. Govori se o biskupskim dijecezama, o biskupima sufraganima, o mitropolitskoj nadbiskupskoj dijecezi, o biskupskim pravima i biskupskim dijecezama, o metropolitskoj časti u katoličkoj hijerarhiji, uz izuzetni položaj rimskoga pape, iza primasa,

a ispred biskupa, pa čak i to da metropolit kao nadbiskup ima pravo na palij, a palij da je »znak najviše pastoralne časti« i t.d.

I pošto u ovoj našoj zemlji imamo samo jednog katoličkog metropolita, a u srpsko-pravoslavnoj crkvi, u istoj zemlji, ima tih metropolita na buljuka, onda se o tim istočno-pravoslavnim mitropolitima govori svega u dva i po reda, a nema ni riječi o mitropolitiskim častima, o hijerarhijskom položaju, o simbolima časti i vlasti i t.d. Čisti nonsens.

METSU, Gabriel

»Donosi narativne motive u realističkim interijerima i s nekoliko likova«.

Kad netko donosi narativne motive u realističkim interijerima, trebalo bi se odlučiti hoćemo li taj interijer pisati fonetski ili etymološki. Jer ako ga pišemo fonetikom, onda nije *interijer*!

METTERNICH

»Dvoličnom diplomatskom igrom nastojao da u prvom redu odvoji Napoleona od Rusije«.

Remek-djelo od stila, kad se »diplomatska igra« definira kao dvolična i kada se takvo dvolično svojstvo pripisuje Metternichu kao negativna karakteristika.

METUL (Metulum)

Japodski Metulum. Josipdol. Šmihel kod Postojne? Sve, sve, samo ne Metlika.

MEZALIANSKA

Definiramo ga kao »nepriličan« – brak. Po čemu »nepriličan«? Po francusko-hrvatskom rječniku Adamovićevom ili Žepićevom. Prvi, originalan tekst, Marka Kostrenčića, složen u špalti, naknadno je izmijenjen, pak se »ova nepriličnost« kao nepriličnost i objašnjava između ostaloga i »rasnom neravnopravnošću bračnih drugova«. Rasna neravnopravnost danas se još njeguje samo u južnim provincijama USA i Transwala, a i ti brakovi tamo sklopljeni, spadaju pod pojam mješovitih brakova. Trebalo je dati normalnu definiciju. Mezaliansa nema nikakve veze s »nepriličnošću«, jer ta definicija ne objašnjava baš ništa. Iz klasne perspektive, na temelju izvrnutih predrasuda o socijalnoj neravnopravnosti, pod mezaliansom podrazumijeva se bračna veza socijalne ili društvene manjevrijednosti, jer jedan od bračnih drugova potječe ili pripada društveno manje uglednoj grupi ili krugu.

Nikad ne objašnjavamo ni jedan pojam metodički. Prefiks »me« daje kovanici negativno pejorativan smisao, i tako smanjuje i deminuira pojam na stepen manjevrijednosti.

MEZOZOA, 1. Ortonectida

Citiram: »Jaja se razvijaju u oplodnim ženjkama trepetljivikave ličinke, koje napuštaju materinski organizam i aktivno ulaze u odgovarajućeg domaćina«!

To je dobro. Prije svega je jasno, a zatim i neobično logično, jer se ne vidi tko ulazi u koga i kako i zašto i što su jaja, što su ličinke, a što je ovdje »odgovarajući domaćin«.

MEZOZONA

Citiram: »Srednje područje Zemljine kamene kore«. »U njoj vlada veći jednostrani tlak, stres, koji u dubljim partijama prelazi u svestrani ili hidrostatski tlak«.

Citiram ponovno u parafrazi: Jednostrani tlak, stres prelazi u svestrani tlak. Sad znamo što je.

MEZDJIC

Nije trebao uopće da uđe u ELZ! Šta je sve uradio dosad? Publicirao mapu »Smeće« i to je sve. On je osim toga i ilustriran, da bi se tom dokumentacijom dokumentiralo kako je zaista slab slikar. Beznadno.

MEZOTUR

Tema iz generalnih napomena, u okviru kojih je o tome pitanju rečeno sve što je trebalo da se kaže. Varijacija na istu temu. Nema smisla da se kod pojedinih mjesta, gradova ili naselja, navodi kao njihova karakteristika da su »željezničko raskršće«. Ima na kraju krajeva malo takvih gradova koji to nisu, naime »željezničko raskršće«. Takva čvorišta, bilo je rečeno u direktivama, treba da se istaknu konkretno i kad se već govori o željezničkom raskršću, da se kaže i to, kakve linije povezuje takvo jedno raskršće.

MICHAUX, Henri

Ne bih primio. Michaux u svakom je slučaju pjesnik velike kvalitete. To što se ovdje tvrdi da je »u svoj poetski rječnik unio izraze, kojih nema ni u jednom ljudskom jeziku«, to spada u takozvanu apstraktnu fonetiku. To nije niti njegov izum, a nije niti za njegovo djelo tako važno. To što se govori dalje da je Michaux »fantast na granici bezumlja« nije tačno. On ispituje efekte u stanju raznih narkotika.

MICHEL, Louise

21 i po reda, a da ipak nije rečeno o čemu se radi. Ona je komunard, a kad je 1888 »ranjena pri atentatu«, trebalo bi reći o kakvom se atentatu radi? Da li je to bio atentat uperen protivu njene ličnosti ili je ona pala žrtvom komplota. Na kraju: »Na jednom takvom putu svladala ju je bolest u Marseille-u«. Na kakvom putu? To znači da je u Marseille-i umrla. Prikaz opterećen potpuno nevažnim biografskim detaljima, a o vrijednosti njenih političkih stavova, respektive svjedočanstava, nismo rekli ništa.

MICHELANGELO BOUNARROTI

Kad je već riječ o velikim imenima, uputno je da se koordiniraju u nekim relacijama s našom civilizacijom. Tako je na pr. za Michelangela kuriozum da je bio učenik našega čovjeka Nicola Del'Arca u Bologni, i da je prvo njegovo djelo jedan od bakljonoša anđela na čuvenom bolonjskom kovčegu. U likovnim oblastima, prikazujući velika imena, veoma često, nažalost, briljiramo bombastom, kao na primjer: što znači da je Michelangelo dao strogoj proporcionalnosti »potpuno individualnu notu unutrašnje dinamike«?

MICHELET, Jules

Veliko ime francuske i evropske historiografije i prema tome potpuno je suvišno da ga ocjenjujemo negativno, kao što slijedi: »Njegova poetska metoda intuitivnog razumijevanja i simpatija navela ga je počesto na krive interpretacije« i t.d. Ili: »Mnoge partije njegovih djela imaju karakter pamfleta«.

Treba ipak voditi kontrolu nad ovim našim sintetičkim prikazima. Protivu čega je Michelet pisao svoje »pamflete«? To su historiografske studije pisane temperamentno protivu svih antidemokratskih i reakcionarnih tendencija u francuskoj politici od velike revolucije na ovamo. Da li nas to smeta što je neko pisao pamflete o desnim koncepcijama?

MICKIEWICZ, Adam

Govori se o *Pan Tadeuszu* »u kome je pesnik kao umjetnik prešao granice romantičnog stila«??? Non capisco niente!

MIHAILOVIĆ, Dragoljub (Draž)

I/1.

Da se provjeri i navede rod oružja. »Pukovnik u vojsci predratne Jugoslavije«. Kakva je to vojska? On je vjerojatno bio oficir i u kraljevskoj srpskoj vojsci.

I/3–8.

Trebalo bi sve prestilizovati. »Za ustanka 1941 organizator i komandant četničkih odreda«. Kakvog, kojeg, kada i gdje? Tako je stilizovano kao da su četnički odredi digli ustanak. Sljedeća formulacija u potpunoj kontradikciji sa gornjom tvrdnjom: »Odlučan protivnik borbe protivu okupatora« i t.d.

I/9–21 da se reducira na fakta.

MIHANOVIĆ, Antun

Kao što je redigirano I/6 briše se i I/8–9 što je precrtano briše se.

MIHELIČ, France, slikar i grafičar (Virmaše, Škofja Loka, 1907 –), profesor likovne akademije u Ljubljani?? Studirao u Zagrebu, prikazuje realistički socijalne motive iz slovenske seoske sredine. U NOB-i crta logore, pokrete četa i t.d. i te partizanske motive kasnije obrađuje u uljenim kompozicijama. Radi i portrete, pejzaže, mrtve prirode, a grafika mu se odlikuje fantazijom i sigurnom primjenom tehničkih sredstava.

MIKLOŠIČ, Franc

Ujevićev dodatak se briše.

II/10–12 može se brisati.

MILČINOVIĆ, Adela

Da se ne zaboravi Adela, ako ulazi Milčinović Andrija.

MILENIJ

Trebalo je spomenuti, prije svega arpadoovski milenij, a zatim i pojam »hiljadugodišnje kulture«, koja kao parola nije drugo nego karikatura ovog arpadovskog milenija.

MILESTONE, Lewis

Osam redaka, a odmah ispod toga

MILEŠEVA i o mileševskim freskama dva i po reda. To su naše proporcije. Ovdje kod jednog filmskog režisera navodimo njegovih pet filmova, a kod mileševskih fresaka i mileševskog majstora – ništa. To su naše proporcije!!!

MILOJEVIĆ, Miloje

Čitira se »na tekst M. Krleže« – »Pir iluzije«! Kad je već riječ o piscu ovih redaka, za koga je bilo napisano, da ga po mogućnosti brišete gdje možete, onda bi bilo u redu, da se po mogućnosti citira naslov jedne pjesme tačno. Nije »Pir iluzije«, nego »Pir iluzija«!!! Kako možemo tražiti od drugih da budu uredni, kad to ne umijemo tako reći – en famille?

MILORADOVIĆ, Mihael

»God. 1812 energično gonio Napoleonovu vojsku na uzmaku iz Rusije«. I to baš on sam. Oh, oh!

MILOŠ OBILIĆ

Ovaj »srpski plemić« dobio je 14 redaka, da bismo na kraju i sami izjavili da je »teško utvrditi historijsku istinu«!

MILOŠEVIĆ, Mata

I/9–11 trebalo bi ipak citirati njegove režije, a i glumu. Ne treba zaboraviti Horvat (*U logoru* od M.K., 1937).

Isto tako Sartre: *Zatočenici iz Altone* (1960).

MILOVANOVIĆ, Milovan

Veoma slab i blijedi prikaz. Glasno političko ime srbijanske političke historije u predvečerje Balkanskih ratova.

MILUTINOVIĆ Sarajlija

Kao što je redigirano: Književnik (Sarajevo, 1791 – Beograd, 1847). God 1808 u ustanku pisar Praviteljstvujušćeg sovjeta; god. 1815 pisar kod vođstva Drugog ustanka.

I/17–18–20 se briše.

MIROBALANA

Neka vrsta masnog žira ili šljive, to jest kao što mi definiramo »plodovi slični šljivi biljne vrste Terminalia« i t.d. Sedam redaka, potpuno izgubljen prostor! Budemo li svima šljivama i žiru cijeloga svijeta, kojih ima u vrstama sasvim sigurno nekoliko tisuća, posvetili prostor od jedne jedinice od sedam redaka, izgubit ćemo se u tim nabranjima potpuno suvišno. Ne znam da li takvi detalji spadaju i u jednu botaničku enciklopediju?

MIRODIJE

Strpali smo u ovu vreću koješta: i mirodije i kolonijalne ratove. Rečeno je da u okviru naših definicija ostanemo konkretni. Što znači, citiram, ova naša definicija: »Djelatna tvar u mirodijama su eterična ulja i neke druge sastojine oštra ili gorka okusa«. Time nismo rekli ništa.

Zatim, nabrajajući razne vrste mirodija, mi nabrajamo: papar, piment, paprika, vanilija, hmelj, sve to u zagradi, kao da »piment« nije paprika? Dakle, papar, paprika, paprika i t.d.

Zatim, što znači ova konstatacija: »Zbog mirodija vodile su se čitave pomorske bitke, koje su često bile brutalne. Te su borbe, međutim, rezultirale i velikim geografskim otkrićima«. Pitamo se kakve su to borbe, upravo bitke, i to još pomorske, koje su često bile brutalne? Kao da su pomorske bitke neki naročito delikatni i nježni sastanci. Međutim, te se bitke pretvaraju u borbe, koje »rezultiraju i velikim geografskim otkrićima«. Osim toga tvrdimo da je Kolumbo dospio u Ameriku otputovavši »preko Atlantskog oceana u Indiju« – radi čega? Radi mirodija! Bez komentara. Isto tako da je Kolumbo sa Vascom de Gama »pokušao oteti Mlečanima trgovački monopol« i t.d., i to baš Kolumbo, i t.d. Reci ma što. Sve ono dalje o Portugalu, o Mlecima, o Holandiji i t.d. posebna je tema koja spada pod kolonijalne ratove.

MIRON

Njegova djela su »poznata samo iz ant. literature ili sačuvana u kopijama« i t.d. Samo – ili! Osim toga njegova djela pokazuju arhajsku tradiciju, ali on je »oslobodio grčku plastiku od arhajske koncepcije«. Jedanaest redaka.

MIROSLAVLJEVO EVANĐELJE

5 redaka, mjesto da je obratno.

14 redaka o knezu Miroslavu, pričam ti priču. Te je udjelni srpski knez, te je zet Kulina-bana, te je nastojao da podvlasti Dubrovnik, te mu se sin ženi kćerkom njemačkog kneza Bercholda od Andecisa, te je na kraju dogurao do Lima, gdje je – u zagradi – (ćirilicom) Dijak Grigorije napisao Miroslavljevo evanđelje, koje se ćirilicom zove Jevanđelje, ako je već ćirilicom, što de facto jeste.

MIROVNI UGOVORI

Zašto se tu nabrajaju samo mirovni ugovori iz god. 1947, a ne oni drugi isto tako važni i enciklopedijski zanimljivi, nije jasno? Osim toga »preliminarni mir o obustavi oružane borbe« (str. 209) zove se primirje.

MIRSINACEJE (Myrsinaceae)

Bilo bi bolje da je obratno, najprije etymološki, a onda fonetski. Osim toga ova hipertrofija botanike prelazi svaku granicu. Ove »drvenaste biljke, često s kožastim, vazda zelenim listovima« trajna su jeza naših tekstova. Neka se kod revizije alfabeta, bez obzira što smo već na kraju puta, konačno pročisti ova pljeva.

MIRTIL (grč. *Myrtilos*), v. Enomaj

Enomaj ELZ II, str. 586, sedam redaka, isto tako potpuno suvišnih. To su oni tekstovi, koje smo punim autoritetom glavnoga redaktora uznastojali da uklonimo. Čemu ovo biljarenje i potpuno jalovo upućivanje iz jedne sveske u drugu?

MISAO

Bilo je dogovoreno u principu, a na taj se motiv vraćamo iz sveske u svesku, da se ovi takozvani filozofski tekstovi svedu na jednostavan jezik, popriliči tako kao što to radi Larousse. Misao: pensée: action ou faculté de penser. Slijede citati pojedinih klasika u obliku definicija. Citirajući trajno, u okviru ovih naših informativnih tumača, od Husserla do Husserla i oko njega, mi se klonimo, kao po principu, bilo kakvih materijalističkih formula. Već i iz informativnih razloga trebalo bi da im posvetimo punu pažnju.

MISIONARSTVO

65 redaka. U svakom slučaju hipertrofirano. Ali, kad mi kažemo da je misionarstvo bilo za mnoge evropske narode od presudnog značenja – »odakle su došli misionari, koji su im donijeli kršćanstvo, jer je to značilo uklapanje u istočnu ili zapadnu kulturnu sferu, a vrlo često i političko podčinjavanje«, onda se, po pravilu, nalazimo na neuralgičnom terenu naših formulacija. O, blagoslovljena naivnost, kojom se u našim tekstovima čine lijeve koncesije takozvanoj materijalističkoj koncepciji historije! Blagoslovljene ove zapadne ili istočne »kulturne sfere«, koje »vrlo često znače i političko podčinjavanje«...

Isto tako prelazimo iz Japana u maniheizam. Koji su to putujući propovjednici »maniheizma« i koji je to maniheizam koji zahvata Indiju, Mongoliju i Kinu?

Sve ovo na kraju o »novom impulsu kršćanskog misionarstva između XV i XVI st. kada katolički vjerovjesnici prate u stopu prekomorske konkviste zapadnoevropskih sila«, ta,

poklonstva zaista dostojna misionarska perioda katoličke crkve, zavrijedila je u našoj enciklopediji i drugu, konkretniju formulaciju. Mi konstantno govorimo, kad je riječ o kolonijalnim prodiranjima, o »konkvistama zapadnoevropskih sila«. Osim toga nije tačno da misionari otvaraju put kolonizatorima i velikim silama u periodu »imperijalizma«. Put za pokoravanje obraćenih naroda. Sve nejasno. I zbrkano. Ne odgovara ni našim osnovnim direktivama, ni već dogovorenim direktivama.

MISIRKOV, Krste

Kao ideolog i kao politički borac, veliko makedonsko ime! Mi ga svrstavamo pod vignetom »jedan od najistaknutijih ideologa«. Dobro je da je Misirkov uvršten, ali kad je već uvršten, trebalo mu je posvetiti nerazmjerno veću pažnju.

MISKOLC

Nigdje nije zapisano da se izgovara Miškolc. I to je jedno anonimno »željezničko čvorište«. Da je Miškolc 1241 po Tatarima gotovo opustošen, stereotipna konstatacija, jer koji već od takozvanih gradova u Mađarskoj to nije bio?

MISSI DOMINICI

Glasnici Karla Velikoga. Po mom subjektivnom mišljenju suvišna jedinica.

MISSISSIPPI

Karta geografska »Porječje Mississippia«.

Sve što je već o tim kartama rečeno, da su potpuno nepregledne, da se trajno uvrstavaju u prevelikim omjerima, u suviše sitnim grafičkim prikazima. Nepregledne i nejasne.

MISTAGOG

»Svećenik, koji je novoprimitivne učenike uvodio u pojedine obrede«? U kakve obrede, koje učenike, tko ih je primao?

MISTERIJ

Deseti red: »U ant. Grčko misterijama«!!! Opet jedna fatalna štamparska greška, koju je trebalo vratiti štampariji kao njihov propust. Rečeno je i ponavljam, ne treba definicije objašnjavati sa dvije nepoznanice. Po nama misterije su »tajni kultovi, vjerojatno nastali iz običaja inicijacije«. Dvije nepoznanice. Šta je inicijacija? 48 redaka misterija, suviše.

MISTICIZAM

30 redaka. Nismo suvremeni. Misticizam evropske filozofije, poezije i raznovrsnih ideologija za posljednjih pedeset godina u ovome stoljeću, ovdje nije ni tangiran sa jednom ogromnom galerijom imena. Mi spominjemo samo Berdjajeva. Ovim eshatolozima i apokalipticima suvremene mistike trebalo je posvetiti u svakome slučaju veću pažnju.

MIŠE, MIŠEVI, MIŠIĆ

Strana 214 kao poseban problem za ilustracije.

Ima 5 priloga: Gabrijelu Mistral, koja je hiperdimenzionirana, a nije trebala ni da bude uvrštena, ima dva miša, kućnog i klasnog, a nema štakora, ima slika Janka Mišića, što je dobro da je uvrštena i na kraju Djevojčicu Jerolima Miše. Stranica je sasvim neuspjela, prenatrpana i nepregledna. Gabrijela Mistral nije trebala da dobije portre, to više što je to ružna slika. Miše je sveden na maksimalan minimum od deset redaka, i potpuno se izgubio u miševima.

MIŠIĆ, Janko

Verzija da su se Mišić i Oreški ubili sami, bila je verzija Janka Bedekovića. Ne znam po čemu se to prenosi kao autentično?

MIŠIĆ, Živojin

»Vojvoda srpske i jugoslavenske vojske«. Čovjek je umro 1921, kada jugoslavenske vojske nije bilo, jer je ono bila kraljevska vojska Kraljevstva SHS. Osim toga Mišić je bio komandant i generalisimus srpske vojske na početku svjetskog rata i Kolubarska bitka, koja predstavlja prvu veliku pobjedu saveznika u Prvom svjetskom ratu, njegovo je djelo. To nije dovoljno istaknuto.

MIŠKINA

Kao što je redigirano: Seljak, književnik. I/2–3 »pripadnik lijevog krila HRSS« se briše, jer tog lijevog krila u okviru HRSS nikad nije bilo kao organizovane frakcije.

MIŠOVIĆ, Dragiša

Završio je život »poslije insceniranog sudara pri prevoženju u istražni zatvor na Adi Ciganliji«. Nejasno, kakav je to inscenirani sudar, i sada na kraju, ne znamo kako je čovjek zaglavio?

MIT

Mit je »izražena tvorevina predznanstvenog mišljenja«. Tu se govori i o »predstavnicima natprirodnog svijeta«. Među suvremenim mitovima citira se superiornost nordijske rase i onaj o Napoleonu. Tim suvremenim mitovima trebalo je posvetiti veću pažnju i prostor, jer su za posljednjih pedeset godina evropske kulturne historije ovi politički mitovi za udes čovječanstva nerazmjerno važniji i kobniji.

MITCHELL, John

15 redaka, a ...

MITCHELL, Margaret

3 i po reda.

Potpuni nerazmjer! Ukoliko bi Mitchell John i trebao da bude registrovan (što ni po čemu nije sigurno ni logično), zašto da ima 12 reda više od Margaret? Neka se pomno pročita čitav tekst o tome Mitchellu Johnu, pitamo se što se može konstatovati? Da je bio u štrajkovima 1902, 1903, 1904 kapitalistički agent. Po čemu mu treba ostaviti 15 redaka u našoj enciklopediji, nejasno! To su trajni propusti i nelogičnosti, oko kojih se krećemo potpuno bespomoćno već eto sedmu-osmu godinu. Ne razumijem, kako se to ne može sistematizirati po jednom razumnom principu odabiranja važnog od nevažnog?

MITILINI

Kad navodimo da je neki teren vulkanskog porijekla, a to ilustriramo u zagradi interpoliranom frazom (često potresi), zašto ne ostajemo kod ciceronskog teksta: Vinogradarstvo, maslinarstvo, agrumi, žito, smokve. Zašto mora da je »vinogradarstvo razvijeno« i zašto mora žito da se »gaji« (agrumi i smokve se gaje), a kamenolomi mramora samo su jedna konstatacija bez opisanog glagola da se kamen lomi.

MITLA

Ne znam ukoliko je ovo arheološko nalazište tako važno da treba da bude posebna jedinica. Sve ove ruševine Zapoteka i Mizteka bilo bi logično da se skupe na jednom mjestu sa jednom preglednom kartom.

MITOLOGIJA

Sve ovo što je rečeno, moglo je biti svedeno na najviše deset redaka. Citira se relativno velika literatura, a najrecentnija djela nisu navedena. Sve je to iz perspektive XIX stoljeća. O tome je u posljednje vrijeme izgovorena ogromna masa novih teorija.

Ikonografski dodatak na kraju nije dobro formuliran. Govori se o mitologiji paleolita, a zatim o čovjeku koji je u »kasnijim razvojnim fazama prikazivao likove iz svoje mitologije«, kao da ona mitologija paleolitskog čovjeka nije bila isto tako »njegova« to jest ljudska. Govori se o Gilgamešu i Mahabharati i t.d. pa čak i o finskoj Kalevali, a da nije naveden ni jedan jedini primjer iz isto tako bogate slavenske mitologije!!!

MITRA (lat. *Mithras*), trebalo je biti obratno.

MITRA i **MITREJ** (Mithraeum) trebalo je da se veže u jedan članak, to više što se pod MITROM govori da ima traga mitrinog kulta »i u našim krajevima na mnogim mjestima«, a kod Mitreja tu se i navode Mitreji u Ptiju i t.d.

MITRA

Trebala je da bude ilustrirana. Konstatacija da je mitra »s vremenom mijenjala svoj oblik« ostaje potpuno apstraktna.

MITRIDAD

Nejasno. Pod imenom Mitridad kaže se: »Ima više kraljeva Ponta.« Onda se navodi kurzivom M. VI Eupator (oko – 132 do 63; kralj 123 do 163), što znači to? Bio je Eupator, a kao takav po redu šesti, a kako je to kraljevao od 123 do 63. Tko zna šta je to Eupator?

MITRIDATIK

Govori se ponovno o pontskom kralju Mitridatu VI eupatoru, kao da se taj podatak ne odnosi na jedinicu više! Trebalo je oba teksta spojiti u jedan.

MITTERRAND, François

Govori se o atentatu protivu Mitteranda iz godine 1959. Potpuno suvišan detalj za jednu enciklopediju, to više, što ova epizoda nije doprla ni do suđenja, te se zaista ne zna tko je taj atentat organizirao i zašto, a sve govori zato, da je Mitterand i sam učestvovao u tome poslu ili je u najmanju ruku nasjeo provokaciji. U svakom slučaju ovaj atentat protivu Mitteranda takav je detalj, koji ne spada u enciklopedijski tekst.

MIZTEKI

Vidi šta je o tome rečeno. Bilo bi najuputnije da se čitava ova kulturno-historijska i arheološka problematika skupi u okviru jednog jedinstvenog prikaza. Što se ovih tema tiče, u svakom slučaju oskudijevamo na ilustracijama.

MJED

Ističem ovaj tekst kao savršenstvo jednostavnosti i konciznosti. Kad bi svi naši tekstovi bili takvi, mogli bismo mirne duše spavati.

MJESEC

Tekst je dobar. Nihil obstat. Međutim, imena mjeseci, str. 224, trebalo je da se navedu imena mjeseci po Cezarima, po vladarima, a naročito mjeseci iz Francuske revolucije.

MLADA NJEMAČKA

Te su najpre politički pokret, onda emigranti, onda Mlada Evropa, onda organizatori, onda agitatori, onda literati, onda pristalice, onda revolucioneri i na kraju buržoaski liberali, koji su »u etici očitovali individualističku tendenciju«.

Često se gubimo u razlivenosti, i to upravo u temama gdje bismo trebali da budemo jasni, škrti u izrazu, a po mogućnosti stvarni i sadržajni. Šteta.

MLJET

Ilustracija! Netipična! Tko zna šta su »Govedari«? Na slici jedan tovar i jedna žena, a nije naselje.

MNEMOTEHNIKA

Mnemotehnički primjer: Kliometertaleuerurpokal. Trebalo je, da bi se objasnilo o čemu se radi, objasniti i imenima Muza.

MODA

Citiram: »Pod utjecajem modnih valova nestaju mnoge nacionalne i regionalne nošnje; održavaju se jedino narodne nošnje, ali ni one ne ostaju« i t.d.

Modni valovi pod kojima nestaju nacionalne nošnje, a održavaju se jedino narodne nošnje, ali ne ostaju itd.

Citiram: »Manekeni se brinu za propagiranje kreacija«.

Na kraju definicija sa citatom la Bruyère suvišan.

MODEL

Što se tiče gubitka prostora mi postupamo tako rasipno, kao da se ne radi o novcu. Svih šest abzaca, što u praksi znači gubitak od najmanje šest redaka, moglo je ići u kontinuitetu. Spada u generalne napomene.

MODLIN, Stry

»U Drugom svjetskom ratu bio je važan kod obrane Varšave«. Kada, gdje, koliko dana je trajala ta odbrana, jer su Nijemci ušli u Mokotow, ako se ne varam već 1. septembra 1939!

MODERNA

Pet redaka, sasvim minimalno, svedeno gotovo na ništicu! Klasičan primjer kako ne treba raditi. Nije tačno da je glavni predstavnik hrvatske Moderne Matoš!

MODRZEWSKI-FRYCZ

Ilustracija. Trebalo je da bude navedeno po kome i sa koje genre-kompozicije. Ovako izgleda kao da je slika iz vremena (početak XVI st.)

MODUS

53 reda. Toliko nema ni u udžbenicima. Osim toga sa novim abzacima izgubili smo najmanje devet redaka. Ide u generalnu napomenu.

MOE, Jorgen

Norveški pjesnik. Pošto smo mu dali građanski atribut, kao profesionalu da je pjesnik, na kraju mi konstatujemo da je bio »lirska priroda, pa je i sam pisao pjesme«. Pošto je bio pjesnik – i sam je pisao pjesme. To je dobro. Vidi se da smo prisutni duhom trajno ustrajno i postojano. A i oni koji to čitaju kao kolacioneri, revizori, redaktori, zamjenici redaktora i svi ostali lektori koji su zato angažovani, korektori i revizioneri, čitava ta družba vidi se da čita sabrano.

MOGADISCIO

Te je »grad i luka na ist. obali Afrike«, te »leži na pustojoj obali«, te je »luka važna zbog bližeg zaleđa navodnjene doline Webi-Scebeli i zbog veza s unutrašnjošću«. Sve, sve, sve, samo ne glavna luka Somalije. Što znači napisati za jednu luku da leži »na ist. obali Afrike«, kad se istočna obala Afrike proteže od Sueza pa sve do ne znam dokle. I osim toga: koja luka na ovome svijetu nije važna zbog »bližeg zaleđa« ili »zbog veza s unutrašnjošću«? A da je ta unutrašnjost Etiopija, i što se uopće danas sa tom Somalijom zbiva, o tome ni mukajet.

MOGUĆNOST

Vidi generalia o našim filozofskim tekstovima! Posebna tema koju konačno treba provesti u djelo. Jer kad mi definiramo »mogućnost«, kao filozofsku kategoriju, koja »izražava sveopću karakteristiku objektivne stvarnosti, da pojedine tendencije postoje u određenim predmetima, ali da još nisu postale stvarne, realizirane« i t.d. nismo rekli mnogo. A kad konstatujemo na kraju da od (citiram): »subjektivnog momenta zavisi koje će objektivne mogućnosti ostvariti« – tko, subjektivni momenat ili subjekt, onda bi se isto tako moglo reći i obratno, da od objektivnog momenta ovisi koje će mogućnosti subjekt ostvariti i t.d.

MOHOROVIČIĆ, Stjepan

Kad je ušao Stjepan, mogao je da uđe i njegov sin.

MOIRÉ

Nije tkanina, nego je način kako se proizvode »moirage« na tkanini ili na cinku ili na metalima ili na drvetu.

MOKŠA

Tih brahmanskih pojmova ima suviše, po mom subjektivnom, u svakom slučaju nemjerodavnom mišljenju.

MOKRANJAC

I/4 briše se. Pod uticajem socijalističkih ideja i t.d.

MOLIÈRE

»Doživljava novčani slom te zbog dugova biva zatvoren«. Još ni jedan čovjek nije bio zatvoren zbog dugova, a da nije doživio živčani slom.

Citiram:

»M. šiba bogatog starog neženju, koji misli, da novcem može prisiliti svoju štićenicu da se za nj uda.«

Siromah Molière, i taj nije znao za koga piše. Isto tako sve ono što je rečeno da Don Juan kao »amoralan beskrupulozan plemić« i kao »Molièreov poročni junak razgolićuje svijet kojemu ovaj pripada« i t.d. nema smisla.

Isto tako: »Šibajući staleške predrasude, pokvarenost aristokracije i gramzljivost buržoazije«, nema smisla ovako pisati.

Osim toga i ovoga, o pjesniku nismo rekli ništa.

MOLLET, Guy

Generalna napomena.

Nema smisla pratiti kurikulum političkih karijera pojedinih aktivnih političara u stopu, jer nikad ne ćemo biti aktuelni ni ažurni. Ovdje svršavamo sa konstatacijom da je Mollet bio De Gaulleov ministar, a on već dvije godine to nije, upravo ukoliko se budemo pojavili godine 1961, on to nije već tri godine, i t.d.

MOLNAR, Ferenc

Sasvim slab prikaz. Nije navedena ni jedna od njegovih karakterističnih komedija, a tu ga prikazujemo kao dječjeg pisca. Sve što smo naveli kao njegova djela, osim Lilioma, ni jedno nije za njega značajno.

MOLOTOV

»Pravo ime Skrjabin«. Kad smo već to naveli, mogli smo da navedemo i to da je on sinovac kompozitora.

MOLUCI

Citiram kao tipičan primjer gubitka prostora.

»Uzgajaju se kokosove palme, riža, kukuruz, tropsko voće, mirodije i dr. Stanovnici se bave i ribolovom i vađenjem bisernica«.

Dogovorili smo u principu da bi mnogo konkretnije bilo da se navede: Kokos, riža, kukuruz, tropsko voće, mirodije, ribolov i biser. Osim toga bisernica je tambura!

MOLJCI

Nemamo sistema. »Krzneni moljac uništava krzno; sukneni moljac sukno. Druge vrste žive u brašnu, na izbojima jabuke i td. i sl. žitni moljac nanosi štetu u skladištima žita.« Prije svega bilo bi logično da se sva tri moljca – krzneni, sukneni i žitni – navedu u redoslijedu, i to tako da krzneni uništava krzno, sukneni sukno, a žitni brašno ili žito. Ostalo sve je pričanje. To su stilske ekshibicije: onaj uništava, onaj živi, a ovaj nanosi štetu, kao, biva da ne bude dosadno i tako gubimo na prostoru.

MOMMSEN

»Pod starost je još više okaljao svoje naučno ime, kad je i t.d. bezočno napao sve Slavene«. Nema smisla ovako pisati. Treba konstatovati da je bio Pangerman, a Pangermani se obično time bave da napadaju Slavene.

MONACO, glavni grad kneževine Monako.

Pitamo se zašto Monako, a zašto Monako i zašto Monako dolazi pod Monako, a ne pod Monaco? Zašto su to dva članka i zašto se pod Monako stavlja tu u zagradu (Monaco), na str. 242, i pitamo se isto tako logično, kad su to već dva članka, zašto onda, radi dosljednosti, nema uputnice kod Monako, v. Monako i kod Monako, v. Monaco? Razlika je samo od jedne stranice 241–242. Na kraju zašto Monako ima 40 redaka?

MONACO

Ilustracija. Atipična. Mogla bi biti i Opatija gledana iz Matulja.

MONADA

Mi je motiviramo kao »nedjeljiva jedinica«. Citiram: »Za Platona ideje su monade«, mjesto da je obratno monade su ideje. Sve ono što se govori o Branislavu Petronijeviću, za

koga se tvrdi da je bio »Leibnizov sljedbenik«, bravo! Izvolite čitati sve ono što je pisac ovih redaka objavio o istome filozofu, naime o Petronijeviću.

MONAŠTVO i REDOVNIŠTVO

Monasi »podmiruju vlastitim radom (na pr. na zapadu benediktinci) ili prosjačenjem od vjernika (na pr. hinduistički monasi)«.

Što znači ovdje »na zapadu«? O prosjačkim redovima evropskim ništa, a ovdje ispada tako kao da hinduistički monasi i benediktinci žive u istoj zemlji, samo su benediktinci na zapadu. Inače je članak dobar.

MOND, 1. Alfred Moritz Sir Lord Melchett

11 redaka. Od toga se nabrajaju njegova djela kao veliki koncerni. Gubitak prostora.

MONERA

Jedna Haeckelova pretpostavka, kao odbačena pretpostavka, mogla je i ne ući.

MONET, Claude

Impresionizam postao je naziv »pojmom za historijsku fazu u razvoju umjetnosti«. Za koju historijsku fazu?

Citiram: »Pojedini motiv fiksirao promjene po nekoliko puta i u različito doba dana«. Sasvim nejasno.

MONFERRATO

»Stanovnici se na brežuljastom području bave vinogradarstvom«. Evo nam malo beletristike, drage slatke sličice, pune idila: »brežuljasto područje, pak vinogradarstvo kojim se stanovnici bave« i t.d.

MONNERET DE VILLARD, Ugo

Navodi se među njegovim glavnim radovima i »L'architettura romanica in Dalmazia«. Ima li ova redakcija pojma kakvo je to djelo, da ga ovdje citira bez komentara, kad ga već citira?

MONNIER, 1. Henri-Bonaventure

Riječ je o figuri gospodina Josepha Prudhomme-a! Bezuslovno je trebala da bude ova figura prikazana grafički, dakle ilustrirana! Klasičan primjer propusta.

MONOFIZITI

14 redaka. Da se ove ranokršćanske sekte ovdje navode, u ovoj vrsti enciklopedije, svakako je informativno, ali suviše detaljizirano.

MONOGAMIJA

Ono o prostituciji: da »se izvjestan broj žena ne mora prodavati za novac« i da će time biti ostvarene ekonomske pretpostavke da se »pretvaranjem sredstava za proizvodnju u društveno vlasništvo stvaraju uvjeti za ukidanje prostitucije«, o kojoj se ne govori ovdje kao o prostituciji, nego kao o dokidanju »raznih oblika eksploatacije«, ide sve zapravo u Molièrea, da ne bi bilo nesporazuma i u moliereske varijacije ove teme.

MONOKORD

Nije ilustriran. Ova naša enciklopedija vrvi od kukaca i od botanike.

MONOTEIZAM

Je jedna tema, a ...

MITSKI POLITEIZAM, koji se nadovezuje na prvu temu, zapravo je Mitski politeizam.

MONSTRANCA

»Nastala je u XIV st. u vezi s uvođenjem tijelovskih procesija«! Šta je to i kako to i kome je sad jasno zašto je monstranca nastala?

MONSUN

To kako se opisuje postanak monsuna, tako nastaju vjetrovi uopće.

MONTAIGNE

Prije svega čitav beletristički uvod što se tiče njegove biografije te da je sin bogatog i uglednog plemića, i da mu je osigurana perspektiva blistave političke karijere, i da su mu titule i društveni uspjesi strani, i da udobno i nezavisno živi u knjižnici svog dvorca, svog raskošnog dvorca, i da misli da je najbolje prignuti glavu i t.d. i t.d., to dovodi onda do 40 redaka teksta, gdje se takvim poslom izgubilo prostor u okviru kog smo mogli nešto konkretno da kažemo o Montaigneu. Ja ne kažem da je ovaj tekst loš, ja kažem da nije dobar. U okviru ovakvog enciklopedijskog prikaza moglo se pristupiti i varijacijama njegovih citata, kad se već citira, moglo se citirati čitav niz drugih nerazmjerno važnijih citata, nego što su oni o Kanibalima i t.d. Na pr. njegove sentence o smrti, o znanju, o istini, o ratovima, o slavi, o ljepoti, o fantaziji, o raznim vrstama društvenih taština i t.d. i t.d., bilo bi konkretnije nego opisivanje koje ostaje apstraktno. Svakako je trebalo reći, zbog radi informacije i informativnosti, da je nesumnjivo, da su njegovi tekstovi vreo mnogobrojnih Shakespeareovih sentenca.

MONTALEMBERT

Među djelima navodi se *La vie de sainte Elisabeth de Hongrie* (nekritično)!!! Što znači ova napomena u zagradi da je ovo djelo »nekritično«? Po čemu? Da li su ostala »kritična«?

MONTECATINI

Jedan od evropskih koncerna, a takvih ima nekoliko stotina! Uzmite u ruku burzovne tečajeve bilo kog evropskog lista i prenesite ih sve kao posebne jedinice u našu enciklopediju. Želimo li biti dosljedni, trebali bismo tako postupiti.

MONTESQUIEU

83 reda. Trebalo je posvetiti citatima nerazmjerno veću pažnju, na opisnome djelu.

MONTEZ, Lola

Kaže: »Britanska plesačica i pustolovka«! Zašto pustolovka? Zato, jer je bila dobra baleteza, slavna balerina onoga vremena? Zato nije pustolovka! A to, što je mi ovdje montiramo da je »u Münchenu 1847 postala ljubavnica šezdesetgodišnjeg bavarskog kralja Ludviga I«, time joj nismo smanjili ugled, jer što to već znači biti »ljubavnica« jednog kralja? Ne uživa naše simpatije, očito, jer je bila antijezijski raspoložena.

MONTEZUMA

Što se Azteka tiče, dosljedno ih ne ilustriramo.